ROČNÍK VII. • NOVEMBER 1944 • ČÍSLO 3 • CENA Ks 1.80

206

NOVÁ MLÁDEŽ

ČASOPIS HLINKOVEJ MLÁDEŽE

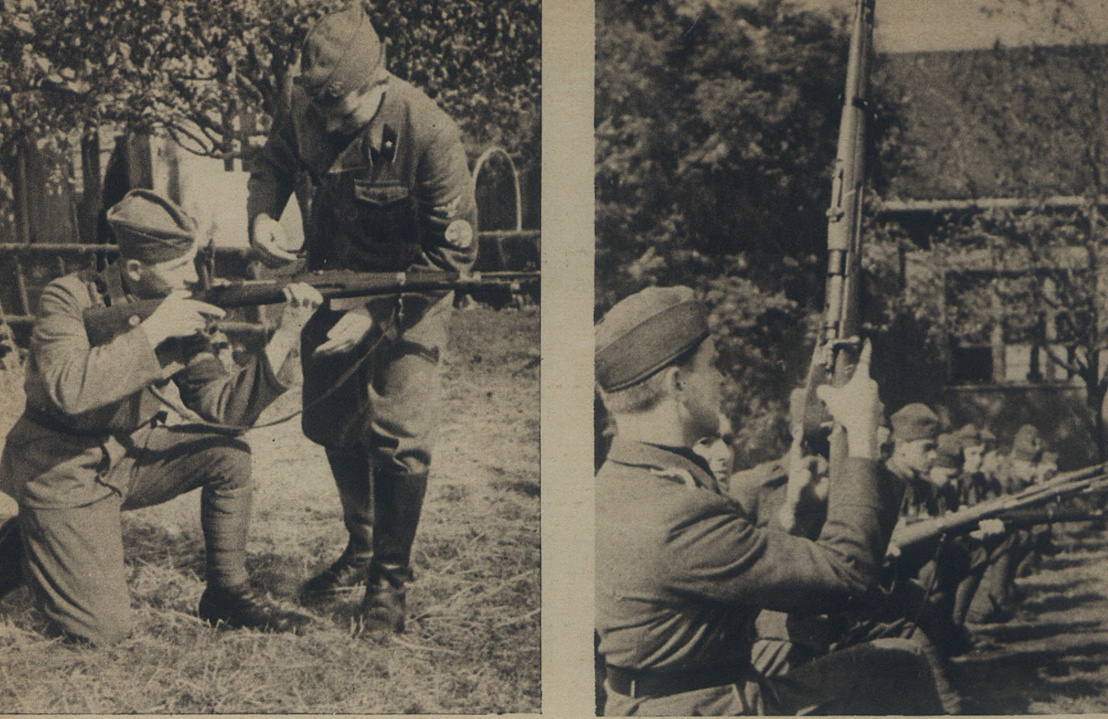

Cvičí sa statná junač — nová slovenská armáda

Hľa, vizitka „osloboditeľov"!

Hroby...

Je ich mnoho.

Od Vihorlatu až po brehy Váhu.

Roztratené ležia na horských svahoch i v lesných údoliach.

Dvíhajú sa na rovinách, uprostred polí, ďaleko od ľudských bývaní...

Hroby...

Mnoho hrobov...

Tisíce a tisíce prikrývajú tenkou vrstvou po jednom padlom...

Na stá staly sa pošmúrnym domovom niekoľkým desiatkam mŕtvych naraz...

Hroby....

Sú dvojaké:

Tie v cintorínoch dvíhajú sa v majestátnom tichu. V nich ležia naši drahí, ktorých so slzami v očiach a uboleným srdcom sme vyprevádzali na poslednej ceste. Dnes nad nimi týči sa znak spasenia — kríž. Tíško zapálime pod ním niekoľko sviečok a vrúcna modlitba s našich pier vznesie sa k Pánovi života a smrti, k všemohúcemu a láskavému Bohu.

Tisíce hrobov však nemajú kríž, kytice chryzantém. blikotajúce svetlo sviečok.

Nemajú...

Opustené, zanedbané tratia sa v tme.

A slzy nám tiež stály v očiach, keď sme sa mĺčky dívali, koho do nich kladú...

Vtedy sme sa v duchu tiež modlili a horkosť búrila nám v srdciach.

Niekoľko kilometrov za nami dunely ešte delá, štekaly pušky a guľomety. Tam bol ešte front, boj. Tu pri hroboch až mraziace ticho plazilo sa krajom.

Po každej explózii, po každom výstrele zalomcovala nám dušou bolesť, ktorú nebolo možno potlačiť.

Mnohí plakali. Nebol to však plač, ktorým sprevádzame truhlu s drahou nám bytosťou na sväté pole mŕtvych. Bol to plač, ktorý sa miešal s rozhorčenosťou a bolesťou, ktorú sme ešte pred niekoľko mesiacmi nepoznali.

Hej a koľkí sme takto stáli bez slova, kým čierna zem neprikryla obete boľševického povstania.

Partizáni...

Ako príšerne to znie v mesiaci mŕtvych. Hej a koľkí s týmto potupným menom prekročili prah večnosti!

Obete červenej hydry...

Mnohí, celé stá a tisíce boľo medzi nimi poriadnych, statočných ľudí, ktorých schvátil boľševický orkán falošnými zprávami a násilím do svojich pazúrov a vrhol ich do bojovej línie. Máme na mysli pluky slovenských vojakov, ktorých zradní velitelia zákerne previedli do tábora vrahov. Áno, na slovenského vojaka si ináč boľševíci netrúfali. Pravdu mu do očú nepovedali, lebo si boli toho vedomí, že slovenský vojak dobrovoľne sa nespreneverí pamiatke hrdinských príslušníkov slovenskej armády, ktorí spia svoj večný sen na širokých ruských nížinách.

Máme na mysli i našich spoluobčanov, ktorých povolali mobilizačnými rozkazmi a komisári GPU s nabitými automatmi prinútili ich vziať do ruky zbraň.

Hroby....

Mnoho, veľmi mnoho hrobov...

Ó, beda tým, ktorí ich svojou zradou vykopali! Beda štváčom, zradcom a vrahom, ktorí hnali náš ľud do nesmyselného boja proti vlastnému národu!

Beda!

Knižnica Slov

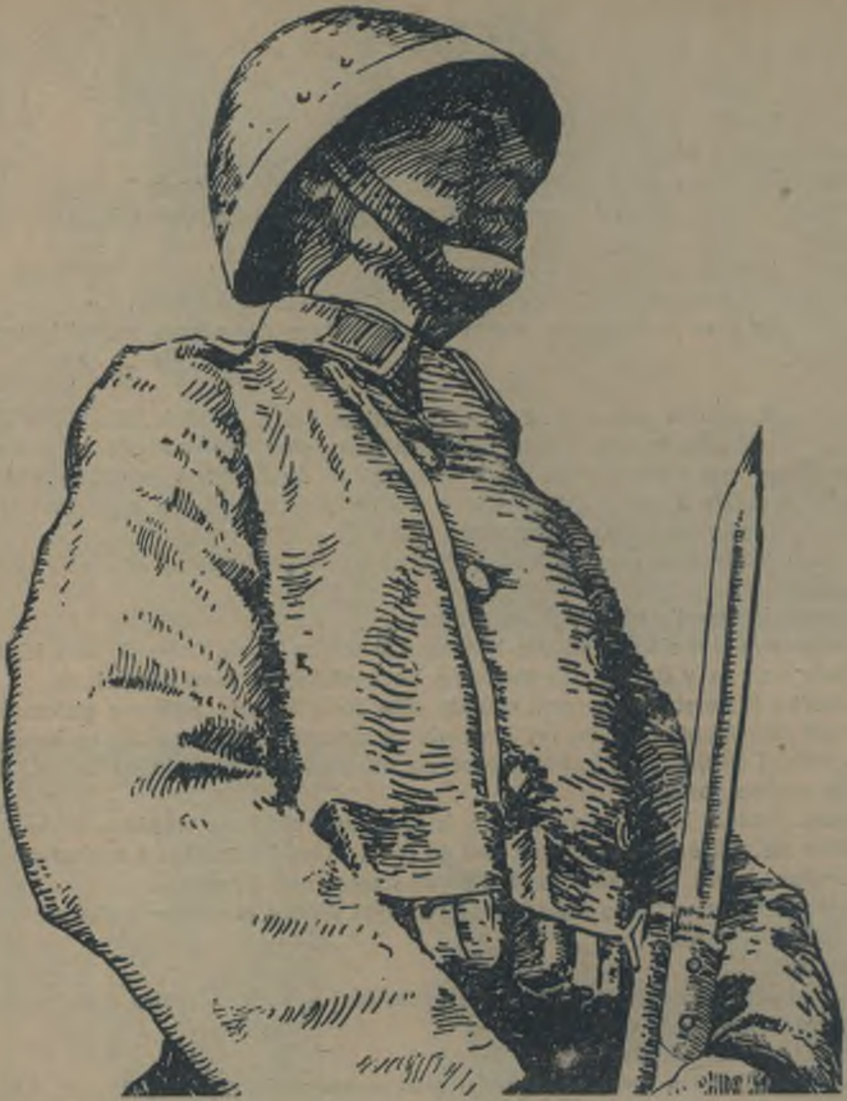

Dnes nám je jasné, jasnejšie než inokedy, čo je boľševizmus a jeho čechoslovácki nadháňači.

My nepotrebujeme už poúčanie o červenom nebezpečí, nám už nikto nemusí ukazovať obrázky z Katynského lesa. To všetko v plnej miere zacítili sme už na vlastnom tele, a to veľmi bolestne.

Ó, Pane, mocný vladár vesmíru, ochráň náš národ od skazy, nedovoľ, aby hrozný príval zničil úplne našu vlasť, znesvätil Tvoje chrámy a vyhasil životy našich drahých.

Ó, Pane, buď nám milostivý v osudových chvíľach a uľav i dušiam tých, čo v hroboch bez krížov čakajú Tvoj príchod v deň Súdu. R.

Tóno Juriga:

Kto bude...?

Kto bude v tomto boji ešte stáť
a neskloní hrdú pred víchricou hlavu,
kto zažne života nového majestát
pre dúhu túto dravú,
keď vojna veje so všetkých strán,
kto bude v tomto boji ešte stáť
vojak či partizán?

Kto bude v noci strážiť ticho brál
a kto sa k tokom nepripojí zradným,
kto silný bude tam, kde duch môj stál,
hoc blesky smrti križovaly nad ním,
kto zahasí páľu rozjatrených rán —
kto bude v noci strážiť ticho brál,
vojak či partizán?

Kto bude slabých tešiť v plači,
podávať ruky, slzy stierať s tvárí,
kto nový spev vnesie medzi ľud vtáčí,
keď len tma nás čaká a tá nezažiari,
kto prinesie čaro večne nových rán,
kto bude slabých tešiť v plači,
vojak či partizán?

Kto päste zatne, keď už ku nám blízko
na dosah ruky vrah sa blížiť začne
a z krás našich možno rumovisko
zachce „budovať si bratsky celkom vďačne“,
kto bude brániť nostalgiu brán,
dedičstvo otcov kto nám potom skryje,
vojak či partizán?

Pochod mladých

Keď zahrmia delá,
orol zaveje,
za slobodu milú,
kto krv vyleje...

Zrak napnutý, svaly zocelené, zbraň pri nohe!

To je postoj pokolenia orlov, nad sídlom ktorých začínajú krúžiť krídla dravých supov. Hej, valia sa ich celé prúdy, naťahujú svoje vyziable driapy a ich oči sliedia po slabinách, kadiaľ by sa rady dostať k skalným hniezdam udatných orlov. Hádam už-už chystajú sa zaťať svoje zobáky do pŕs hŕstky obráncov, azda už-už vrhnú sa so strašným krákaním na mláďatá...

Hej, vari nie je ďaleko okamih, kedy sa rozpúta neľútostný zápas...

Boj!

Na život a na smrť!

Inej možnosti niet, lebo krv holubov dávno sa zmenila v orliu a dnes prúdi prudkým tokom dravého odhodlania:

NEUSTÚPIŤ!

Boh to už tak prikázal: orlom vzlet, výšiny, oblačné sídla; supom, havranom a hyenám strach pred svetlom, hnilobu, zdochliny. Zo svojho teda neustúpime i keď krvou zalejú sa polia našej drahej otčiny.

Vieme, že

neveľký šík je nás,

zmilovanie márne by sme čakaly,

dve heslá svietiť budú na zástavách našich:

BOH, NÁROD, ŠTÁT!

PADNÚŤ, ALEBO ZVÍŤAZIŤ!

Vieme však i to, že

sila a moc dnes nezakladá sa na počte ale na odhodlaní, povedomí a spojení jednou ídeou,

národ orlov i keď okovy mal na krídlach o milosť nikdy neprosil.

BOH JE S NAMI!

Hlinkova mládež!

Prichádzajú dni, keď pýta sa kde-kto:

— Už je čas?

Hej, to je otázka legendárnych sitnianskych rytierov — tí však naozaj patria iba do sveta rozprávok a nemôže národ od nich čakať odpoveď.

Tu si však Ty, Hlinkova mládež a odpovedať musíš Ty!

Áno, už je čas!

Dokáž teraz, že Tvoj zápal nebol slameným plameňom, že nie nadarmo spoliehal sa na Teba národ!

Tu je čas!

VERIŤ, MILOVAŤ, PRACOVAŤ i — BOJOVAŤ! R.

Viedenský rozsudok

Podľa míchovskej dohody mala sa zrevidovať aj hranica slovensko-maďarská. S Maďarmi začala vyjednávať Praha ešte za Benešovej éry, ale na nátlak slovenských politických činiteľov Praha musela za prostredníkov pripustiť Slovákov.

Maďari boli veľmi prekvapení, keď proti sebe videli skupinu Slovákov. Čechoslovácka propaganda dvadsať rokov zradcovala každého autonomistu, o autonomsitoch tvrdila, že chcú do Maďarska. Niektorí členovia maďarskej delegácie si skutočne mysleli, že Slováci im vbehnú do náručia a povedia: vezmite si nás!

Dňa 13. októbra maďarská delegácia prerušila vyjednávanie a oznámila, že sa v tejto veci obráti o rozsudok na veľmoci. Slovenská delegácia bola ochotná vyhovieť asi z 50 percient maďarským požiadavkám.

Na slovenských cintorínoch 2. novembra dohorievaly sviečky, keď slovenská delegácia, vedená min. Dr. Jozefom Tisom, Ďurčanským a Tukom, odchádzala do Viedne. Bolo sychravé novembrové ráno, nad Dunajom sa chumelila hmla, keď cez most bývalej Petržalky vbehlo prvé auto so slovenskou zástavou. Išli pre rozsudok, pre strašný krvavý rozsudok, za viny nespáchané.

Boly štyri hodiny. Delegácie odišly do hotelov, rozsudok vyhotovia len dvaja: Ribbentrop a Ciano. Novinári, ktorých v určených izbách čaká do 120, sú netrpezliví. Na mapách kreslia, ako asi bude vyzerať nová hranica. Slovenská delegácia už vedela, že mnoho, mnoho slovenskej krvi sme stratili.

Je niekoľko minút po šiestej, otvoria sa dvere a vstúpia dvaja ministri. Novinári ich obkolesia. Anglický novinár dáva otázku:

— Všetko v poriadku?

— Všetko, — odpovedá Ciano.

— Všetko zpät? — pýta sa Maďar.

— Skoro všetko, len Nitra nie!

Šesť hodín tridsať minút. Ribbentrop a Ciano znova sedia v »Zlatej sieni«, čakajú československú a maďarskú delegáciu. Novinári čakajú v susedných miestnostiach. Prichádza Dr. Tiso, Dr. Chvalkovský, Ďurčanský, Kánya, Teleki.

Ešte niekoľko bezvýznamných slov a prečíta sa krvavý rozsudok. Pri rozsudku je veľká vojenská mapa, na ktorej je zakreslená belasou ceruzou hranica. Arbitri vyniesli tento výrok:

1. Územie, ktoré odstúpi Českosolvensko Maďarsku, je vyznačené na pripojenej mape. Stanovenie hraníc na mieste samom zostáva vyhradené maďarsko-československému výboru.

2. Vypratané územie, ktoré odstupuje Československo a jeho obsadenie Maďarskom, započne 5. novembra 1938 a bude uskutočnené do dňa 10. novembra 1938. Osobitné etapy vypratávania a obsadzovania, ako aj iné modality budú hneď dojednané maďarsko-československým výborom.

Bolo niekoľko minút pred 11. hodinou. Pred budovou rozhlasu v Bratislave zastalo auto Dr. Tisu.

Dr. Tiso sadá pred mikrofón. Začína čítať, najskôr len ťažko premáha citové vzrušenie, až napokon sa opanuje a tvrdým hlasom hovorí k národu:

— Slováci, Slovenky!

Osud slovenského národa dostal sa do slovenských rúk vo chvíli, keď bol privedený štát k úplnému rozvratu na poli vnútornom, ako aj medzinárodnom. Slovenská vláda mala možnosť zachrániť len to, čo sa ešte zachrániť dalo.

Na poli medzinárodnom museli sme napäť všetky sily, aby sme našli tú územnú základnicu, na ktorej sa môžeme šťastne vyvíjať. Právom sme úfali, že sa nám podarí dostať s hľadiska etnografického riešenie, že hranice slovensko-maďarské budú určené v duchu mníchovskom. No stalo sa inak.

No, všetka zodpovednosť padá na tých politikov, ktorí za posledných 20 rokov rozhodovali bez nás a proti našej vôli o našom osude. Tak sme sa stali obeťou nespravodlivosti. Preto náš ľud, hoci i nie vlastnou vinou, stal sa obeťou. Rozhodovalo sa bez nášho vedomia a teda proti nám. Nemecko-talianska arbitráž nerozhodovala podľa etnografického stanoviska. Nič sa nedá robiť, iba skloniť hlavy a pracovať. Ale nikto nám nemôže zabrániť, aby sme celému svetu neoznámili, že **na slovenskom národe bola spáchaná veľká krivda.**

(Z knihy Boj Slovákov o slobodu, ktorú napísal Konštantín Čulen a vydal Generálny sekretariát HSĽS ako 3. zväzok Ľudovej knižnice HSĽS. Strán 240, cena broš. 15 Ks. Vrele odporúčame všetkým, ktorí milujú svoj národ, slobodu a štát).

Tým, že Hlinkova mládež ponúkla svoje sily štátu a národu, koná tú najsvätejšiu povinnosť, ktorá vyplýva z hesla na štíte HM „Za Boha — za národ!“ Jej borbu po boku iných ozbrojených formácií vysoko ocenil i sám Vodca a prezident Slovenskej republiky Dr. Jozef Tiso v telegrame, ktorý zaslal dňa 27. okt. 1944 Vodcovi Veľkonemeckej ríše z príležitosti oslobodenia Banskej Bystrice:

S pocitom vrelej radosti a hlbokej vďaky oznamujem, že pod velením SS-Obergruppenführera a generála polície Höffleho nemecké jednotky oslobodily Banskú Bystricu, sídlo pučistickej čsl. národnej rady, a za súčinnosti jednotiek slovenskej Domobrany, Hlinkovej gardy a Hlinkovej mládeže úspešne očisťujú slovenské územie od čechoboľševických bánd. V radosti a vo vďake so mnou spojený národ slovenský prejavuje Vašej Exelencii želanie, aby podobné požehnané úspechy sprevádzaly heroické boje Veľkonemeckej ríše za život a česť svojho národa a za ochranu europskej kultúry.

Perla našej vlasti — Banská Bystrica — oslobodená.

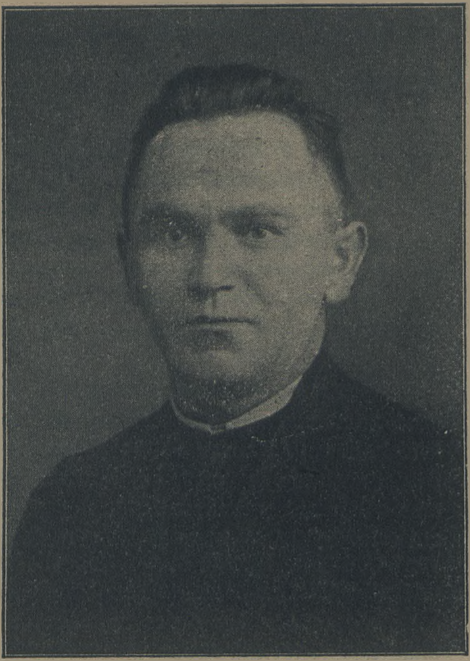

Poslanec Anton Šalát padol zákernou rukou nepriateľa. Patrí medzi stá a tisíce slovenských rodoľubov, ktorých smietol divý príval boľševickej víchrice. Ich mená svätými ostanú v národe.

Nad hrobom hrdinu

Čuj, Bože, ston, čo derie sa z hrudi,
čuj hlasy krvavých rán,
sŕdc tisícov!
Och, si Boh a Kráľ, nech zrak Tvoj súdi
nad sberbou červených brán!
Krv leje sa
a padajú verní kol zástavy . . .
Ty brániť dovolils nám!
I meč brúsiť!
Hej, poletia padúchov raz hlavy
do čerstvo páchnucich jám!!
Bojovník Anton Šalát . . .
. . . tečú krvi prúdy v našej zemi,
hrob berie v náruč telo. . . .
No vlasť volá
a národ vstáva smelo:
Hor sa v boj! Boj! Hej, tu pánmi sme my!

R. Snet.

Dni utrpenia a obiet

Výmena stráže

Lenčo sa nová slovenská vláda ujala vedenia, podnikla rozhodné opatrenia, aby čelila nebezpečenstvu, ktoré hrozí nášmu národu od partizánskeho pustošenia a vraždenia.

Svoj program ohlásila vláda hneď po nastúpení a po druhý raz dňa 4. októbra 1944 ústami min. predsedu Dr. Št. Tisu. Z jeho prejavu prinášame najdôležitejšie:

Telo i duša slovenského národa krváca. Treba prikročiť k záchranným činom. Ťažké mravné a hmotné škody, ktoré v týchto týždňoch utrpel slovenský národ následkom slabosti, zavádzaním a zradou, môžu byť odstránené iba pevnou spoluprácou všetkých rodoľubov a tomuto štátu verných a povedomých Slovákov. Železná kázeň, bezpodmienečná poslušnosť, svedomité plnenie povinností, ako i účinná spolupráca obecenstva a úradov uľahčí a urýchli regeneračný postup.

Vláda je rozhodnutá venovať svoju zvýšenú pozornosť zdokonaľovaniu začatej sociálnej politiky. Rodina, ako základ zdravého národného a vôbec ľudského života, bude v každom ohľade chránená. Zvlášť mnohodetné rodiny budeme všemožne podporovať.

Slovenské robotníctvo nech je presvedčené, že nemusí snívať o nijakom tzv. boľševickom raji. Nemusí očakávať spravodlivejší sociálny poriadok od cudzích, lebo sme odhodlaní vybudovať doma sociálny štát vlastný, ktorý bude šťastlivým domovom všetkých Slovákov, a teda v plnej miere i nášho robotníctva.

Roľníctvu, ako koreňu zdravého národa, bude tiež venovaná účinná pozornosť. Po-

Nová slovenská vláda.

dobne stav remeselnícky a obchodnícky nájde ochranu a podporu v mojej vláde.

Slovenská branná moc po rozklade musela byť postavená na úplne nový organizačný základ. Prvotné ťažkosti sú prekonané a je oprávnená nádej, že v krátkom čase predstaví sa nám nová slovenská branná moc, ukáznená, technicky vystrojená a na patričnej mravnej výške. Kto zradil, alebo hanobne porušil danú prísahu, nesmie nosiť rovnošatu novej slovenskej armády. Do sväzku novej slovenskej správy je začlenená aj Hlinkova garda, ktorá — ako složka brannej moci — plní úlohy občianskej milície. Do jej radov patrí dnes výkonom aj Slovenská pracovná služba a Hlinkova mládež.

Vyslovujem hlboké presvedčenie, že po tomto zbavení sa ozbrojených bánd slovenský národ na čele s vládou bude schopný zbaviť sa všetkých nepriateľov štátu, ktorí tento štát ohrožovali a ohrožujú politicky, biologicky a mravne.

Život a práca nových ministrov

Predseda vlády Dr. Štefan Tiso narodil sa dňa 18. októbra 1897 vo Veľkej Bytči. Stredoškolské štúdiá absolvoval v Trenčíne. Právo študoval a skončil v Bratislave. Počas vysokoškolských štúdií bol horlivým pracovníkom v slovenských spolkoch. Ako sudca pôsobil na súde v Trenčíne. Okrem svojej sudcovskej činnosti, ktorej sa venoval s veľkou svedomitosťou a vytrvalosťou, pôsobil v Trenčíne v rozličných sociálnych a kultúrnych ustanovizniach. Ako nekompromisného Slováka a pre jeho vynikajúce právnické znalosti a organizačné schopnosti dňa 25. novembra 1938 ho poverili vedením Krajského súdu v Trenčíne a od 6. septembra 1939 vedie Hlavný súd v Bratislave. Ako predseda Hlavného súdu v Bratislave zaslúžil sa vo veľkej miere o konsolidovanie slovenského súdnictva. Je členom štátnej rady, predsedom Ústredného súdu Strany, ďalej zastáva dôležité funkcie v odborných právnických inštitúciách a je súčasne podpredsedom sdruženia štátnych a verejných zamestnancov a predsedom justičného odboru tohto sdruženia.

Minister národnej obrany, Štefan Haššík, poslanec, župan nitriansky, narodil sa 25. novembra 1898 v Dlhom Poli, okres Veľká Bytča. Študoval gymnázium v Nitre a vojenské učilište (Kráľ. uh. kadet. školu v Pätikostoloch). Vojenské štúdiá skončil s vyznamenaním. Po vymustrovaní ako mladý dôstojník zúčastnil sa na bojoch vo svetovej vojne, bol 2 razy ranený a v bojoch za statočnosť vyznamenaný. V každom prostredí i ako aktívny dôstojník hlásil sa vždy a hrdo k svojmu slovenskému pôvodu. V r. 1918 hlásil sa ako dobrovoľník u 71. pešieho pluku. V čs. poľných útvaroch prekonal vojenné roky 1918/20 ako veliteľ roty. V roku 1920 ho pridelili do štábu zemského vojenského veliteľstva v Užhorode a v r. 1923 k hlavnému štábu ministerstva národnej obrany. Z armády vystúpil na vlastnú žiadosť v júni v r. 1929 a vstúpil zároveň do služieb Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, kde ako zástupca generálneho tajomníka viedol agendu organizačnú. Je stotníkom v zálohe. K Hlinkovej slovenskej ľudovej strane patrí od jej založenia. Bol jedným z vedúcich činiteľov v politickej skupine „nástupistov" od jej vzniku, kde pracoval pod menom »Dlhopolský«. V roku 1930 prezídium Hlinkovej slovenskej ľudovej strany poslalo Haššíka ako vedúceho tajomníka do Zemplína. V r. 1935 zvolili ho do pražského snemu, kde zastupoval slovenské záujmy v brannom výbore. Zúčastnil sa 6. októbra 1938 na žilinských poradách a po utvorení autonomnej slovenskej vlády ho vyslali do Prahy ako »vládneho delegáta« do spoločného rezortu ministerstva národnej obrany. V decembri r. 1938 ho v Zemplíne zvolili za poslanca do Slovenského snemu.

Dňa 18. marca hlásil sa ako stotník v zálohe dobrovoľne do slovenskej armády a bol menovaný veliteľom zemplínskej skupiny. Ešte v októbri menoval Haššíka minister vnútra vládnym dôverníkom pre oblasť bývalej župy Zemplínskej, ktorú funkciu zastával až do župného zriadenia. V poľnom ťažení v septembri 1939 ako dobrovoľník-stotník v zálohe velil I. práporu 3. pešieho pluku zvolenskému a to až do ukončenia. V novembri 1939 menovala ho vláda županom šarišsko-zemplínskym a v októbri 1940 županom nitrianskym, ktorú funkciu zastával dodnes. V slovenskom štáte ako veliteľ slovenských vojsk v poli bol 3 razy vyznamenaný: »Za vojenské zásluhy a za statočnosť«. 1. Pamätnou medailou »Javorina«, 2. medailou za statočnosť III. stupňa, 3. medailou za statočnosť II. stupňa.

Minister školstva a národnej osvety poslanec Dr. Aladár Kočiš narodil sa 8. apríla 1907 v Trenčíne, kde absolvoval aj stredoškolské štúdiá. Právo študoval v Bratislave, kde v rokoch 1927-28 bol predsedom Spolku slovenských katolíckych akademikov »Moyses« a redaktorom spolkového časopisu »Rozvoj«.

Od roku 1926, okrem dvoch rokov, strávených na vojenčine, bol redaktorom Slováka. Medzitým roku 1933 ho promovali za doktora práv. Od roku 1936 bol v hospodárskej komisii HSĽS. S Dr. Martinom Sokolom a Dr. Ferdinandom Ďurčanským pracoval v roku 1938 na návrhu slovenskej autonómie, ktorý sa potom stal podkladom autonomného riešenia slovenskej otázky. Medzitým stal sa šéfredaktorom Slovenskej pravdy, po 6. októbri 1938 zodpovedným redaktorom Slováka a ostatných denníkov HSĽS. V septembri 1939 stal sa šéfredaktorom Slováka a šéfom tlače HSĽS, pričom bol tiež členom širšieho predsedníctva HSĽS. Dr. Kočiš je zakladateľom Sväzu novinárov na Slovensku, jeho prvým predsedom a teraz je predsedom Tlačovej komory.

V jeseni 1941 ho menovali za poslanca Slovenského snemu a v marci 1942 stal sa generálnym tajomníkom HSĽS. Predseda Strany prezident Dr. Jozef Tiso vymenoval ho 28. mája 1942 za predsedu Slovenskej pracujúcej pospolitosti.

Ako novinár bol Dr. Kočiš neúnavným bojovníkom za práva slovenského národa, bojujúc proti pražskému centralizmu najmä hospodárskymi a štatistickými argumentami. Svoje bojovné články z čias autonomistického hnutia vydal knižne v roku 1944 v nakladateľstve Andreja v Bratislave.

Ing. Ľudovít Lednár, novovymenovaný minister dopravy a verejných prác, narodil sa 22. marca 1911 v Račištorfe. Pochádza zo starej železničiarskej rodiny. Svojej novej funkcie ujíma sa ako odborník tohto rezortu. Počas vysokoškolských štúdií bol horlivým spolupracovníkom slovenských akademických spolkov najmä ako predseda slovenského akademického spolku Tatran v Brne. V ostatnom čase vykonával funkciu generálneho tajomníka Sdruženia štátnych a verejných zamestnancov.

Prechádzka študentskými spomienkami

Je tomu dávno, hádam dávnejšie ako si sám myslím, keď poprvýkrát prišiel som do Žiliny. Veže farského kostola nedôverčivo sa dívaly na mňa, keď som šiel spolu s otcom hore na žilinské námestie. Aké sa mi to tu všetko zdalo byť pekné. Stretávali sme hlúčky okoloidúcich ľudí. Toľko rozličných tvárí tu bolo naraz pokope.

Bol som malý, bledý chlapec. Otec ma zapísal do gymnázia. I teraz sa ešte pamätám, ako som sa pýšil pri prvom príchode domov — po úspešnom složení prijímacej skúšky. No, nie divu, bol som primánom. Tak ľahko a bez námah som dostal ten zvučný epitetón ornans, vraj „študent“. A veru, bol som naň i hrdý.

Prázdniny, alebo ako sme ich vtedy volali „vakácie“, uletely ako kŕdel divých husí, čo za tichých večerov tiahnu kdesi ďaleko na juh do teplých krajín. Aspoň tak nejak ma to v ľudovej učili. Brány škôl sa otvorily dokorán a študenti najrozličnejších typov sa nahrnuli s neistými pocitmi dnu.

I ja snul som si všakové plány. Robil som si mnohé kalkulácie a na tabuli svojich plánov rysoval som hmlistú kariéru svojich snov.

Teraz sa mi v mozgu práve vynorila myšlienka na prvú vyučovaciu hodinu latiny. Len hlasné profesorove „voco, vocas, vacat“ mi zuní v hlave, tak ako pred sériou dlhých rokov, z čias, keď poprvýkrát v živote začal som nosiť viazanku a dedinskí ľudia oslovovali ma „mladý pánko“. Hja, tak sa menily časy, tak vtekaly týždne do mesiacov a z tých sa skladaly roky.

Bledý študent rástol v rokoch, čo ako okrídlené tátoše pricválaly i mizly, aby sa viac nikdy nevrátily. Neraz jak artézska studňa vystrekly mu na sietnici plánov mnohé túžby po metamorfóze života. A veru, ten bledy študentík mal mnohé plány, ktoré chcel uskutočniť. Mnohé sa mu i podarily, ale bolo z nich tiež mnoho takých, z ktorých mu nič neostalo. Len zlomky z toho všetkého ohmatával a legendárne súsošia mizly ďaleko do zákulisia, aby sa nikdy viacej nestaly skutočnosťou.

Myseľ svoju vsúvam do primánskych rokov a spomínam si na prvú konferenciu, na prvé latinské úlohy, na prvé ťaháky z deklinácií a koniugácií, na prvé čítanie známok na štvrťroku. Práve teraz hlási sa mi o slovo vzkriesená nová myšlienka. No, prosím, môžete začať. Spomienka na môjho verného priateľa, ináč šibala Jožka, s ktorým som spolu prežíval študentské epizódky, plné neraz tých najrozličnejších pocitov.

Akýmsi výkričníkom v sérii vybledlých spomienok sú dostrieľané spomienky na postupky na konci školského roku. Koľko len strachu sme mali študenti pred skúškami a ako odľahlo nejednému, keď pán profesor zatvoril svoj obávaný červený notes a prestal skúšať. Dobre sa rozpamätúvam na stiesnenú náladu v triede, ktorá vládla vždy pred písaním mesačnej úlohy z aritmetiky. Ťaháky s najrozličnejšími vzorcami sa robily a montovaly, kto kde vedel, či už na pijavý papier, či pod hodinky alebo do lavice na aktovku, alebo daktorý perom popísal si ich na dlani celú sériu, len aby bol ozbrojený v páde potreby. Toľko všakovej rafinovanosti sme sa naučili na štúdiách od starších kamarátov z vyšších ročníkov, ktorí už boli v takých veciach dobre ostrieľaní a veru nejeden i za to bol už zapísaný do triednej knihy.

A v akých chvíľach neistoty sme sa neraz ocitli pred rozdávaním vysvedčení, keď poplašná šepkaná propaganda roztrúsila zprávu, že vraj nás polovica prepadla! Tá zpráva narobila nie menší rozruch, ako náhly výbuch bomby. Každý bol nesvoj, netrpezlivý a či nervózny, uvažujúc, či by to bolo skutočne možné, že by bol prepadol. Veru v mysli si kreslil strašný výprask, ktorý by ho doma v tom prípade očakával. Ej, musím sa i ja priznať, že bolo mi neraz tiež všelijako, keď som nebol si v niečom istý.

No, väčšia však bola radosť, keď všetko dobre dopadlo a keď sa staré, nepotrebné učebnice predávaly novým ustrašeným a neskúseným primánom a za utŕžené peniaze išlo na zmrzlinu k Voskovi, alebo poprípade hore na Dubeň „blicovať“. Viete, čo je to zmrzlina a preto netreba vám k nej žiadneho komentáru. Ako nám dobre chutila, keď vo vačku bolo „obstojné“ vysvedčenie, to si tiež zaiste viete predstaviť. A odborné študentské slovo „blicovať“, značí chodiť poza školu, alebo ináč povedané, ulievať sa.

Ozubené koleso času sa točilo neustále a rok sa vsúval do roku. Tak veru ani som nezbadal, že začínajú mi rásť fúzy.

Naozaj, musím sa už holiť. Veď už nie som študentom, iba bol som nim, čo mi hodnoverne dosvedčujú staré ošúchané rukávy kabátov, ktorými som veselo a niekedy i smutne, keď som chytil dáku „baňu“, šúchal zelené lavice žilinského gymnázia.

Všetko prešlo a teraz zdá sa mi to ako dávny sen, ktorý má v sebe toľko pôvabu.

Áno, spomienky na veselo-smutné a radostno-bolestné chvíle „študáckeho“ života pokladám za najkrajšie z mladých rokov. Až raz pri rozdávaní vysvedčenia začal ma i môj triedny profesor volať „pánom“. Také mi to bolo zrazu čudné a akési divné. No, ale človek si navykne na všetko. Keď som dosiahol celú a či lepšie povedané úplnú sériu vysvedčení, vyletel som z rodičovského hniezda.

Ach, študentské časy . . .

Ctibor Vašina-Slovačmil.

Prepílené mreže

Gregor chvíľku zastal a načúval. Jeho ucho však nezachytilo nič podozrivého, iba čo kroky strážiaceho vojaka ozývaly sa dolu dvorom.

Svetlo v oboch ľavých oknách zhaslo, zatiaľ čo ostatné štyri ostaly osvetlené.

Gregor sa opatrne posunúl dopredu. Všetko svoje úsilie sústredil nato, aby nezavadil o nejaký predmet, čím by sa ľahko mohol prezradiť. Urobil ešte dva-tri kroky a dostal sa pod šopu, kde mu predbežne nehrozilo priame nebezpečenstvo. Strieška totiž vrhala na dvor tôňu, úplne dostačujúcu, aby ju mohol použiť za pozadie. Ticho sa oprel o drevenú stenu, vyhrnul golier na kabáte, aby si zakryl košeľu, ktorej belosť prerážala cez tmu a ešte raz sa poobzeral okolo seba. Potom sa uprene zadíval na tmavé okná vľavo, ešte raz si narýchlo všetko premyslel a niekoľkými skokmi dostal sa k múru domu. Ktosi zavolal niečo ostrého. Aspoň sa tak Gregorovi zazdalo. Ohlásiť sa však bolo by pre neho znamenalo zmarenie celého plánu a to sa predsa nesmie stať!

Pričupil sa k múru a čakal. Z miestnosti, kde horely svetlá ozval sa občas divý smiech, tu i tu bolo počuť plesknutie asi ako hracími kartami, a hneď nato zakliatie v ruskej reči. Gregor zaťal päste a zasekol zuby. Najradšej by bol schytil granát a hodil ho medzi partizánsku čeliadku. Musel sa však ovládnuť. Musel, lebo ináč... Nedomyslel, iba čo sovrel vo vrecku ručný granát, ktorý včera našiel tu na dvore.

— Lacno by ma nedostali! — preblesklo mu mysľou a krv sa mu hnala do tvári pri pomyslení, že nielenže by zajatým nepomohol, ale by ešte aj seba vsotil do nešťastia.

A on by sa predsa nerád lúčil so životom; aspoň v tom prípade nie, ak by to bolo len tak nazmar. Áno, musím si i teraz dať na seba pozor, musím žiť, lebo v opačnom prípade brat miestny vodca, vdp. kaplán, starý Šiška, čo je predsedom HSĽS a gardista Janko Mikulík budú odstrelení. Veď už celé dva dni sa o tom na dedine povráva.

Myšlienka na zajtrajšok, ktorý by mohol znamenať násilnú smrť štyroch najlepších ľudí z obce, zdvojnásobila Gregorovo odhodlanie. Prišuchol sa až k oknu a ľavou rukou sa zachytil rámu. Šťastie, že doteraz sa ešte nikto nepostaral o to, aby sa rozbité sklo na jednom krídle nahradilo novým, ináč by ho Gregor nebol mohol otvoriť. Teraz však nasledovala najťažšia práca: mreže... Z náprsného vrecka vytiahol malú pilku na železo. Priložil ju k prútu mriež a zľahka potiahol.

Zaškrípala.

Gregor sa s tlčúcim srdcom ešte silnejšie pritiahol k múru. V miestnosti sa pohla nachýlená postava a prikročila až k oknu. Starý Šiška. Gregor varovne položil prst na svoje ústa. I keď bolo dosť tma, zdalo sa, že Šiška porozumel.

Gregor znova priložil pilku k mreži, teraz však pílil už len vtedy, keď sa z vedľajšej miestnosti nik neozýval.

Minúty rýchlo bežaly. Gregor si už ani neuvedomoval, na akú nebezpečnú prácu sa dal. Preňho jestvovaly len mreže, ktoré stoj čo ktoj musia byť odstránené. Uväznení s tlčúcimi srdcami sa strhli pri každom zaškrípaní pilky, Gregor si toho však už ani nepovšimol. Len rýchlo, rýchlo...!

Hodiny na kostolnej veži odbíjaly práve jedenástu, keď sa starý Šiška ako prvý pretiahol cez rozpílené mreže. Nemohol sa zdržať, aby trasúcimi sa perami nepobozkal odvážneho junáka.

— Pán Šiška, tak som rád... Ináč je to moja povinnosť, veď som predsa junák. Hlinkovej mládeže a... — nedohovoril. Ostatné slová zasekly sa mu v hrdle. Silná ruka chytila ho za plece. Zmeravel. V tme sa pred ním matne zaleskol bodák partizána... Ó, že tak len mohol zabudnúť na opatrnosť a to práve vtedy, keď jej bolo najviac treba...

— Nič vás už nezachráni, — precedil partizán cez zuby a chytil pod hrdlo dp. kaplána, ktorý práve vtedy prechádzal cez mreže. — Zastrelia vás ešte v túto noc, — zaškrípal partizán zubami a uderil Šišku pažbou! Starec sa vyrovnal:

— Na čí rozkaz? Kto je vašim veliteľom tu v obci?

— Do toho vás nič a veď to i tak viete! Löwinger.

— A jeho zástupca? — opytoval sa Šiška nástojčivo.

— Goldberger! A prestaňte sa už vypytovať! Poďme, poďme!

— V poriadku, — nedal sa Šiška odbiť, — zastreľte nás teda hneď tu na mieste: mňa, dp. kaplána, pána učiteľa i Janka Mikulíka, lebo... lebo tak si to želajú vaši velitelia... Židia... Strieľajte! — Starec zdvihol hrdo hlavu, ako by už čakal smrteľný zásah.

— Hm, to by som nerád urobil, — preniesol partizán po chvíľke, keď precitol zo zarazenia — mám predsa i srdce, som Slovák ako aj vy a... — Ostatné slová zanikly v kriku partizánov, ktorí sa pri kartách dostali do hádky.

Hlinkova mládež nesklamala

V prvých dňoch, keď na Slovensku vyrazily červeno-krvavé plamene povstania boľševických bánd, zavládla v našej vlasti neistota. Nepriateľ totiž vedel, že ak ihneď odkryje pravú farbu svojich karát, nenájde u nás pôdy, preto snažil sa falošnými heslami a poprekrúcanými faktami strhnúť so sebou celý národ. Na niekoľko hodín sa mu to aj podarilo, lebo ľud sa nestačil ešte vzpamätať z prekvapenia. Čoskoro však dostala sa pravda na povrch a pôda pod nohami partizánov a zboľševizovaných tlúp, ktoré prahly po koristi a krvi, začala sa sosúvať.

Oklamaný vojak, robotník, roľník rýchlo rozpoznal pravú tvár „povstania" od nasladlých rečí. Rozhorčenie národa proti vzbúreným vrahom a podpaľačom dosiahlo najvyššieho stupňa. Veď miesto slobody, blahobytu a mieru v stopách partizánov šľahaly plamene slovenských dedín, krv nevinných obetí vpíjala sa do oráčin a nárek vdôv a sirôt ako krv Ábelova volal do nebies o zmilovanie.

A národ trpel v ohni tisícov rán... Len čo sa mu však naskytla možnosť, chápal sa zbrane, aby po boku oslobodzovacích vojsk bojoval proti tým, ktorí mu vrazili nôž do chrbta. Vrátili sa verní vojaci, ktorých len nesvedomití dôstojníci-zradcovia podvodne zavliekli do radov povstalcov; vrátil sa i robotník, remeselník, roľník, ktorému boľševická luza vtlačila násilne do ruky zbraň — teraz ju však obrátil proti tým, čo ho pod zástavou s kosákom a kladivom hnali do zákopov.

Rady verných rastú. Zreorganizovaná slovenská armáda Domobrana už účinne zasiahla do bojov; po jej boku stoja šíky dobrovoľníkov Hlinkovej gardy a — Hlinkovej mládeže.

Hej i Hlinkova mládež nastúpila! Nik ju nevábil sľubmi ani sladkými rečami! Nikto jej nesľuboval výhody a Hlinkova mládež šla!

Áno, šla, lebo jej je jasné, že smrť slovenského štátu je i jej smrťou!

Šla, lebo vedela si oceniť a chrániť dedičstvo starých bojovníkov, ktorí dnes už ticho odpočívajú na úpätí tatranských brál!

Šla, lebo nezabudla na svoj sľub a česť!

Hlinkova mládež nesklamala, nedala sa sviesť! Dnes bojuje a zúčastňuje sa na budovaní obranných opevnení zo všetkých síl. A — odmenu nežiada ani nečaká, veď korunou jej práce a bojov bude posilnený a zabezpečený slovenský štát!

Litvarský

—::—

(Prepílené mreže)

— Hovoríte, že ste Slovák? — opýtal sa rýchlo kaplán.

— Som. Cítim, že by som vám nemohol nič zlého vykonať. Môžete odísť ale rýchlo!

— A vy? — opýtal sa ho učiteľ.

— Nemôžete tu po tomto ostať, — pripomenul mu gardista Mikulík.

— Čo máte z toho, že ste sa dali naverbovať? — spytoval sa Gregor. — Začo vlastne chcete bojovať? Proti vlastnému štátu...?

— Idem s vami, — rozhodol sa partizán a prehodil si pušku na plece. Teraz viem už všetko. Vrátim sa domov, k rodine. Som predsa Slovák... A doma ma čakajú deti... — jeho hlas pri posledných slovách sa zachvieval... — No poďme, nečakať! — preriekol po niekoľkých okamihoch ticho, ale naliehavo a prvý vykročil z dvora.

Litvarský.

Sliepka.

Sv. Filipa Nerejského navštívila žena, ktorá bola známa svojim uštipačným jazykom. Preto sa jej báli. Svätý jej dal dve líry, aby kúpila za ne zarezanú sliepku. Po ceste ju mala ošklbať.

Žena presne splnila rozkaz svätcov a s radostnou tvárou mu odovzdala ošklbanú sliepku.

Sv. Filip sa jej poďakoval za službu. Potom jej povedal: „Vráť sa ešte a posbieraj vytrhané perie sliepky“. Žena sa veľmi prekvapila a odpovedala: „Dôstojný Pane, to je nemožné. Vietor rozniesol perie na tisíc strán.“ Svätý odpovedal: „Nech ti to slúži za poučenie. Práve tak sme s utrhačnými rečami ako s perím. Keď sme ich vypustili z úst, nedajú sa znovu posbierať a nedá sa napraviť, čo sme nimi pokazili“.

Už je len 41 kardinálov.

Smrťou kardinála Maglioneho odišiel už dvadsiaty kardinál za panovania terajšieho sv. Otca. Z ešte žijúcich kardinálov je 24 Talianov a 17 príslušníkov iných národov.

Študijná podpora pre deti robotníkov.

Na základe rozhodnutia hlavného mešťanostu mesta Bratislavy Dr. Štefana Ravasza dostanú všetci mestskí robótníci v Bratislave či už stáli alebo len sezónni, ktorí dávajú študovať svoje deti na stredných, odborných alebo vysokých školách, zvláštnu tzv. študijnú podporu po 1000 korún pre každé dieťa na rok. Toto vzácne sociálne porozumenie

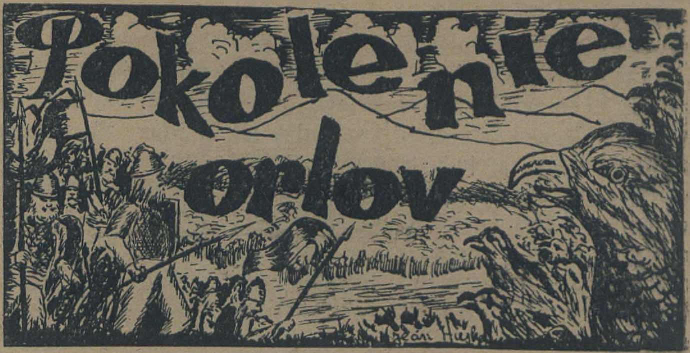

Román. Pre Hlinkovu mládež napísal M. R. T.

Od toho času, čo sa kompa oddialila od brehu, neprehovoril nikto ani slova. Avšak ani o nejakej zadumanosti alebo ľahostajnosti nemohla byť reč. Bolo totiž zjavné, že tu sa iba preto nehovorí, lebo všedné reči musely ustúpiť niečomu vážnejšiemu, čo je spoločnou záležitosťou všetkých.

Na pokraji kompy ležalo ešte pätoro vesiel. Plaviaci sa však pravdepodobne nemali ponáhlo, lebo ich vôbec nepoužili. Ináč nápadné muselo byť aj to, že kompu, ktorá mohla pojať dvadsaťpäť až tridsať mužov, použili iba ôsmi.

Tma, ktorá mierne splývala s výšin, vnorila svoje pery do hustého porastu na dunajskom brehu, ako by priamo do srdca zeme chcela uložiť svoje neodhalené tajomstvá. Bez odporu vtiahla sa pod konáre až nečujne prenikla trávou a burinou. Tu sa na chvíľku zdržala, sťa by tu chcela vpočívať do jemného šelestu, ktorý sa tu tíško dvíhal ku konáriku. No hneď ako smútočný kus franskej látky, čo ešte pred príchodom svätých bratov povieval nad hrobom padlého bojovníka, nadvihla sa nad kríky a vystrela sa nad rieku. Ako sladká medovina prilipla k vlnám a zdalo sa, že vsiakla do ich zrakov, lebo hladina Dunaja sčernela. To bolo práve vtedy, keď sa dve ďalšie mračná prihnaly na to miesto, ked mesiac márne sa pokúšal roztrhnúť šat prvého oblaka.

Dragoj pri vesle sa mocnejšie oprel o svoj oštep.

Tma, ktorá sa čerila v polkruhoch, čo sa odrážaly od kompy, ako by ho pridúšala.

Nie, v takomto položení sa nerád videl. Tmavé noci, temnoty, čo sa spúšťaly na lesy, hole a vody, nikdy nevedely zapôsobiť na neho tým posvätným dojmom, ako na jeho druhov z osady. Márne, s tmou sa nikdy nespriatelí! Neverí jej!

Neverí . . .

To odvtedy, ako sa od juhu začaly valiť mrákavy divých jazdcov čiernych v tvári a v činoch.

Vtedy po prvý raz Dragoj začal nenávidieť tmu. V nej videl znak, predzvesť blížiacich sa čias, pohromy i krv, zdalo sa mu, že sa mu občas blýska pred očami, keď slnko klesalo za vencom vŕškov a šero stekalo do údolí. V taký čas obyčajne vošiel do zbrojnice, svesil nad kozubom sa lesknúci meč a vyšiel za priekopy, čo obiehaly okolo hradišťa.

A dlho, dlho do noci sedával na nevysokom kopčeku tam, kde sa teraz dva chodníčky spájaly na jednom môstku.

Tak tam čakával s obnaženým mečom a chvejúcimi sa ramenami.

Chvely sa...?!

Oj, nie od strachu sa rozprúdila krv trhavým tokom v jeho žilách, ani nie bojazlivosť to strnula v jeho orlích očiach, keď sa zahľadel na juh...

Potom, keď častejšie bolo vidno na oblohe obrov-

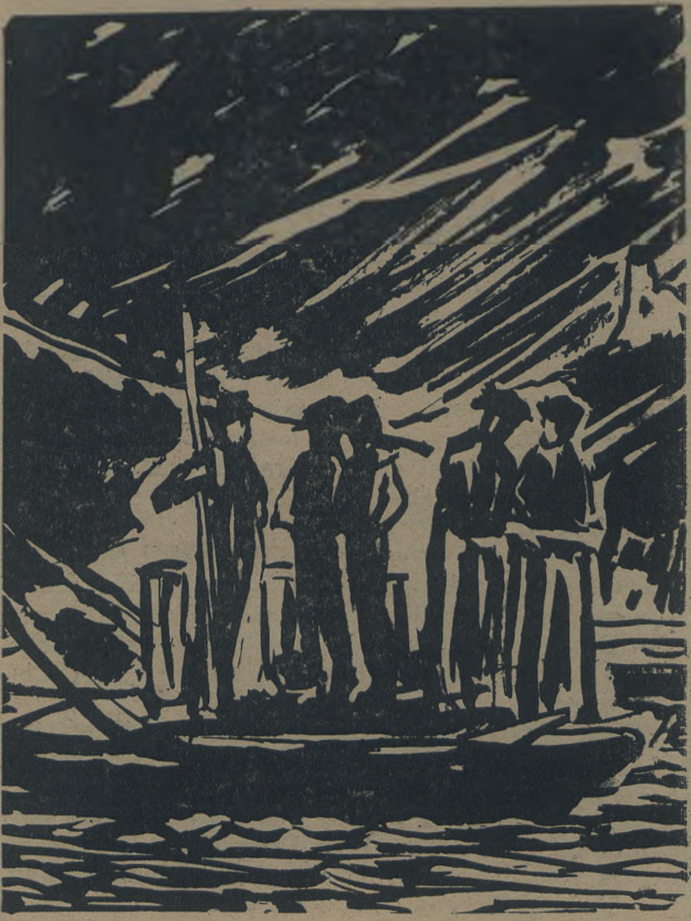

hlavného mešťanostu malo by byť príkladom aj pre súkromné podniky.

— Tropický bambus má najrýchlejší vzrast. Pozorovaním sa zistilo, že taký bambus povyrastie za 24 hodín o plných 60 m. Tak, pravdaže, vyrastie len za najpriaznivejšieho počasia.

k.

— Jestvuje mesto bez tieňov. V dňoch rovnodennosti začiatkom jari a jesene, nevrhajú na rovníku predmety v pravé poludnie nijaký tieň, pretože v tom okamžiku dostúpilo slnce zenitu. Pretože rovník prebieha veľkými morami a púšťami, je na svete len jediné mesto, kde možno pozorovať v spomenutom čase, že ľudia, zvieratá, kvetiny atď. nevrhajú nijaký tieň. Je to mesto Anito v Ecuadore v Južnej Amerike. k.

— Návrh na písací stroj dal Angličan Henry Mil. Zhotovil ho rakúsky mechanik Miterhofer, medzitým Glicen ho v Amerike spatentoval roku 1876 a len roku 1873 továreň „Remington“ počala vyrábať.

Drevené uhlie. V minulých storočiach sa pri výrobe železa užívalo len drevené uhlie a preto bolo v horách veľa milierov. Boly asi 2½ m vysoké a 7 m široké. Uhliarsky majster mal k ruke dvoch až štyroch pomocníkov a musel z dreva odovzdať určité množstvo dreveného uhlia, alebo musel zaplatiť zo svojej mzdy („prepálenie“). Uhliar mal obyčajne v práci tri hromady; jednu stavali, druhá horela a tretiu už rozoberali.

— Zoologická záhrada bola v Číne už pred 3000 rokmi so všetkými poznanými zverami. Rím v treťom storočí mal vo svojej menažérii už 32 slonov, 60 levov a 30 tigrov.

— Plukovník Lincoln Dirvi z Bostonu má sbierku okuliarov, a to 5000 exemplárov zo všetkých dôb. Dirvi tvrdí, že má svetoznámy kryštal, cez ktorý Nero pozoroval oheň v Ríme.

— V Amerike sa 14 osôb chváli, že majú kosti z Kolumbových rebier. Nuž ale, ako je známe, Kolumbus vôbec nebol pochovaný v Amerike.

Novinový papier, najlepšia ochrana proti zajacom

Na včelárskej paseke, kde okrem rozlič. les. stromov je aj niekoľko sto mladých ovocných stromkov, začali tieto zajace poškodzovať ohrýzavaním kôry. Po dlhých úvahách a zavrhnutí najrozličnejších prostriedkov stromky obalili do novinového papiera, čo sa ukázalo dostatočnou ochranou proti poškodeniu zajacmi, ak už aj inde bolo vyskúšané. Proti vysokému nákladu iných prostriedkov táto ochrana bola pomerne lacná. S.

Ktoré europské jazero má najväčšiu hĺbku

Ako to zistili, zo všetkých vnútrozemských europských jazier najväčšiu hĺbku má jazero Horsindelsvaten v sever. Švédsku. Toto jazero na niektorých miestach je až 114 m hlboké.

ský červený polprsteň a z veľkej nížiny, dorazila skupina zbiedených, vychudnutých jazdcov, ktorí neuveriteľné veci nosili na perách o tmavých cudzincoch-dobyvateľoch a ich otravných šípoch, Dragoj odchádzal až k potoku Brezovke. Vždy na tom istom mieste prešiel jeho bystrý prúd a na druhom brehu kládol k zemi ucho, aby zachytil na pružných vrstvách pôdy sa nesúci dupot mnohých koní.

V ten čas už prvé skupiny prechádzaly cez Dunaj . . .

Mocný Zventobald bojoval — na úder bol úder odpoveďou.

Vtedy aj Dragoj a mnohí z hradišťa i osady nad Brezinkou odchádzali častejšie k Devínu s mečmi a štítmi.

A mnoho krvi odvtedy vsiaklo do dunajských brehov . . .

Zdá sa, ako by to bolo bývalo už veľmi — veľmi dávno . . .

Ale nie, nemaly času vyblednúť ešte spomienky a junácke rameno tiež pokračovalo v boji započatom.

A teraz?

Teraz . . .

Dragoj si prešiel rukou po čele a potom pritlačil si ju na hruď. Prsty druhej ruky, ktoré zľahka svieraly veslo, teraz sa priam vryly doňho a zároveň ním trhly, takže kompa sa naraz dostala do šikmej polohy a oprela sa proti vlnám. Malý zlomok okamihu vzdorovala, no tok ju strhol so sebou, takže Dragoj sa musel poriadne zaprieť veslom, aby ju dostal do správneho smeru. Týmto manévrom sa rozkolísala tak, že vlny vôkol nej sa daly do prudšieho zvíreného pohybu, takže niečo vody prevalilo sa aj cez ňu a zasiahlo tvár starca na meďvedej kožušine.

Pohol sa. Prsiami sa mu prevalil ťažký vzdych, ako keď niekoho náhle uvoľnia z pút.

— Dragoj . . . Peter . . .

Dragoj popustil trochu veslo a zbystril sluch, zatiaľ čo šiesti ozbrojenci schýlili sa nad starcom a jeden z nich zľahka sa dotkol jeho pliec.

— Dragoj . . . — vydralo sa ešte raz z úst starca.

— Tu je, — odpovedal ten, čo ho držal za plecia, — pri vesle.

A keď kmeť neprehovoril, ten ktorého oslovil Peter, pokračoval:

— Je to teraz ťažko, pretože je tma. Musí byť veľmi opatrný, — hovoril ďalej a chvíľku preniesol svoj pohľad na napnutú postavu Dragoja. — Poď sem, otec ťa volá, — oslovil ho a prebral vedenie kompy.

— Ty si to Dragoj . . . ty . . . — zťažka hovoril starec, — ale . . . — a náhle ako by bol oživnul, — preďsa už sme mali byť pod Devínom. Knieža nás čaká!

— Čaká... — opakoval Dragoj pomaly, ticho ako zanikajúca ozvena.

— Pravdaže čaká, — znel ostrejšie starcov hlas — a ty vari nechceš ísť? Dragoj, — zvolal vzrušene, — ty váhaš?! Dragoj nepoznávam ťa, čo sa s tebou stalo! Rozumej, nie je čas na kolísanie v rozhodnutiach!

Dragoj miesto odpovede pritlačil dlane hovoriaceho o svoju tvár. Do tela mu vstúpila meravosť a ústa stiahol kŕč.

Ó, ťažko tu bolo odpovedať...

— Dragoj... — vzchopil sa kmeť znova — zdá sa mi, že sme ďaleko od devínskych polí. Cítim to. Prečo sem ideme...? Prečo nerozprávate medzi sebou...? Dragoj, musíš... musíš mi to povedať...

Na chvíľku zmíkol. Rozprávanie a vzrušenie, zapríčinené pocitom neistoty, ho vyčerpalo.

— A prečo ja tu ležím...? Ja, — pokračoval zamyslene viacej pre seba, — zvykol som byť vždy vpredu popri zástavách; tam sa rozliehaly moje povely a teraz... teraz, — ohmatal medvediu kožu, — ležím tu ako nemocný, nevládny... Počuj Dragoj, v hlave mi čosi duní ako tisíce úderov na bránu hradišťa a čelo ma akosi páli.

Rukou si prešiel cez oči a nechal si ju dlhšie na čele.

— Nerozumiem, — vykríkol zrazu, — ako sa mi sem dostal obväz. Dragoj, Peter, Radimar, Raško... Zvonomír...., hovorte! Čo sa robí, kde sa na hlave kmeťa Brezáka vzal obväz...?

Posledné slová vyriekol už nie tak ostro, ale predsa naliehavo.

Práve vtedy roztrhly sa reťaze oblakov v zrakoch mesiaca.

Dunaj sa zaleskol ako oceľový štít. Na kompu dopadala tôňa brehu a stromov. Dopolovice dosahovala i tváre Kmeťa Brezáka a podľa toho, ako sa kompa kolísala, odskakovala a plazila sa až k nohám mužov.

— Dragoj... — ozval sa opäť hlas ležiaceho.

— Otče, — schýlil sa muž nad ním a znovu vzal jeho dlane do svojich rúk, — otče bojovali sme... si ranený...

Starec neprerieko1 ani slova.

— Dostal si úder budzogáňom... padol si... potom sme ťa vyniesli z bojovej vravy...

Odmlčal sa a zrak preniesol ďaleko za dunajský breh. Potom sa zahľadel na svojich druhov, ako by od nich čakal súhlas, tí však nemo, so svesenými hlavami dívali sa pred seba.

— Teda bojovali sme... — prerieko1 kmeť zamyslene a siahol po meči, — bojovali sme... i ja, a vy

Zákaz cvičenia na boso

Podľa zpráv zo Štokholmu, bol vydaný zákaz v školách cvičiť na boso. Podnetom na vydanie tohto zákazu bolo zistenie lekárov, že sa začína vyskytovať takmer epidemicky istý druh bradavíc, ktoré rastú najmä na nohách boso cvičiacich žiakov. Lekári tvrdia, že týmito bradavicami môžu byť postihnutí aj dospelí a môžu sa vyskytovať aj na iných častiach tela. Aby sa zabránilo ich šíreniu, zakázalo sa aj v kúpeľoch chodiť boso. Pôvodca a spôsob liečenia týchto bradavíc nie je ešte známy. Liečiť sa dá dosiaľ len ožiarovaním, čo však nemá žiadaného účinku.

Ako trestajú argentínski Indiáni vraha?

Istý misionár sa pýtal Indiánov v istej dedinke na severe Argentíny, kde majú väzenie. „Nepoznáme vôbec väzenia“, znela odpoveď. „Nemáte tu zločincov?“ „Áno, sú, lenže my ich trestáme doživotne bez väzenia. Predovšetkým s vrahom nikto nikdy neprehovorí ani slova, prestane proste pre celý svet žiť. Po druhé musí pôdu zavraždeného vždy obrábať pred pôdou vlastnou, aby rodina jeho obete mala čo jesť. Ak je úroda zlá, musí dať toľko rodine zavraždeného zo svojich vlastných zásob, koľko je treba.“

Jazyk a srdce

Istý bohatý človek povolal raz k sebe svojho sluhu a povedal mu:

— Vezmi jednu ovcu z môjho stáda, zarež ju a prines mi z nej najlepšiu časť.

Sluha poslúchol a priniesol svojmu pánovi srdce a jazyk.

Na druhý deň pán znovu povedal sluhovi, aby zarezal ešte jednu ovcu a priniesol mu z nej najhoršiu časť.

Sluha mu znovu priniesol jazyk a srdce.

— Čo to má znamenať? — opýtal sa pán.

— Pane — odpovedal sluha — niet lepšieho na svete od jazyka a srdca, ak sú dobré a nič horšieho, ak sú zlé. Žiak.

Oheň a dym

V tmavej noci založili pastieri oheň. Ohník živo horel, plameň šľahal do výšky. Ale medzi jazykmi plameňa preťahoval sa dym, ako by chcel uhasiť žiaru a zatemniť lesk ohňa. Oheň toto zunoval a riekol:

— Prečo sa ovíjaš okolo mňa? Len mi zatemňuješ lesk a hasíš môj plameň.

— Máš pravdu — odpovedal dym — hasím tvoj plameň a zatemňujem tvoj lesk. Ale či ti je po vôli, alebo nie, vždy pôjdem za tebou.

... A Štefan, starý pastier, ktorý rozumie hovoru lístia, vody, ohňa a dymu, keď počul tento rozhovor, pohladil svoje biele jahňa a zašepkal mu:

— Belko môj, oheň to je sláva a dym závisť. A pamätaj, že tmavá závisť vždy zatemňuje ligotajúcu sa slávu. Druh.

— vy ste ma raneného odniesli s poľa ... áno raneného ... už viem .. A vy, vy, — obrátil sa na mlčiacich mužov — víťazi ... alebo ...

To druhé slovo už nemohol vyriecť, sily ho opustili. Jeho hruď bezvládne klesla, ruky sa sviezly popri bokoch, iba oči ostro prenikavo hľadely na Dragoja a potom na ostatných.

— My ... — pokračoval váhavo Dragoj, — nemohli sme už bojovať ...

— Čože?! — skríkol Brezák až jeho hlas vyplašil divú kačicu v malej zátoke. — Nemohli ste už bojovať! Dragoj, kde máte meče, oštepy!

— Otče, — preriekol vážne Peter, — knieža Mojmír ...

— Mŕtvy ... — súčasne temne preriekli ostatní.

— Mŕtvy ... Knieža? Teda ... A Brezák, jeho verný kmeť žije, ó, prečo nemal šťastie padnúť po boku chrabrého kniežaťa a vodcu?

— Raško, rozpovedz! — obrátil sa Dragoj na mladíka po svojom pravom boku.

— Pochoďovali sme k Devínu ...

— Aha, — preriekol starec, a bolo jasné, že sa mu už pamäť vracia.

— Maďari tam už mali svoje sbory. Širokým šíkom sme sa blížili k ich tlupám. Bolo nás mnoho a ... a predsa došlo nás na miesto iba polovica ...

— Viem, od nepriateľských šípov zredly naše rady ešte pred dosiahnutím poľa ...

— Potom sme náš sbor rozdelili na štyri skupiny a behom sme vyrazili ... Na druhej strane bojiska vtedy už rinčaly meče. Srazili sme sa ... Ty si velil oddielu, čo prišiel z hradíšť okolo Brezovky, my sme držali verne tvojho boku. Volal si: „Dunaj alebo smrť našich kmeňov, vypálenie hradíšť, zotročenie hrdých synov našej zeme ...“ To všetko sme dobre vedeli, preto sme neustúpili ani vtedy, keď krvácaly naše prsia a ramená a k nohám nepriateľa, padali mŕtvi hrdinovia. Chceli sme vytrvať. Áno vytrvať, a to i vtedy, keď sme zbadali, že zástava nášho kniežaťa potrhaná klesla v boji. Vtedy prikrádalo sa už od Bielych hôr šero. Ešte sme bojovali ..., ale prepadli nás od chrbta a ty si omdlel pod úderom budzogáňa ... Vtedy nás bolo už len veľmi málo ... Zázrak, ako sme roztrhli svierajúcu sa obruč šikmookých jazdcov a prerazili sme k Dunaju. Neprenasledovali nás, lebo vtedy sa už čiastka rozbehla po našich osadách a za chvíľu vyrazily na oblohu žeravé polprstene ... To horely už hradištia Slovénov ...

Počas rozprávania sa starec ani nepohol. Meravo hľadel pred seba, ale bolo vidno, že sa mu vracia pamäť.

(Pokračovanie.)

„My, maličký, slabunký národík“

— Ach, sú také ťažké časy... Človek nevie ani v ktorú stranu sa obrátiť, komu veriť, na koho sa oprieť... Ech, či by to bol kto kedy predvídal, že sa ukrutný plameň vojny dovalí aj k nám? Taká bieda... S jednej strany ťa trhajú, na druhej nám už tiež krv tečie, ba ešte i tu, doma dvíhajú sa hadie hlavy. Nuž, ale čo si počneme? Máme sa postaviť proti presile, máme sa dať do nerovného zápasu? Ó, nie... My už musíme tak tancovať, ako nám pískajú. Keď tí povedia „áno“, musíme prikývnuť aj my, keď „nie“, musíme aj my prisvedčiť. Veď, hádam to ani nebude tak zlé; nejako bolo, nejako bude... My si už poradíme . . . Veď čo, my, maličký, slabunký národík...?! Nie je nás ani tri milióny, nuž teda čo sa my máme ohlasovať? Naše sily sú také slabé, že si nás nikto ani nevšimne. Musíme byť ticho a čakať, čo s nami urobia veľkí páni, keď po vojne budú deliť štáty a určovať hranice... —

Čudná je to reč, však? Ba nielen čudná, ale priam zbabelosť a záškodníctvo z nej razí!

Hej, sú i takí, čo aj takto hovoria. Nemusíme ani mnoho námah vynaložiť, aby sme ich objavili. Stretneme ich vo vlaku, na ceste i v kaviarňach ich uvidíme, za obchodníckym pultom, na korze, ba i v úradoch. Naoko žiari z nich sama dobromyselnosť, láskavosť, veď oni „len dobre chcejú pre národ“, ale... Oni sú predsa „zbehlí v politike“; toto všetko, čo sa stalo, oni už dávno predpovedali. Vojna tiež nie je už pre nich nerozlúštiteľnou krížovkou. Vedia, kde aké bitky budú, kto zvíťazí, aký režim príde atď. Pravdaže, pritom nezabudnú pripomenúť, že bude najmúdrejšie, keď budeme ticho, vtiahneme sa kdesi do kútika, len aby nedajbože niekto nezpozoroval, že aj my sme v Europe, lebo... čože, my, maličký, slabunký národík...

Hlinkova mládež, orli, junáci!!

Aká je vaša odpoveď na takéto reči?! Čo za slová vyrieknu vaše ústa, ktoré prísahaly na Boha živého a sväté farby tejto zeme?

Nie, vy ani odpovedať nemusíte na zbabelé blúznenie! Odpoveďou, a to veľmi pádnou a ostrou sú vaše skutky, vaša nezlomná vernosť a statočnosť.

Hej, vy ste dokázali a svojimi činmi ešte potvrdíte, že nie počet, nie veľkosť, ale hrdinské srdce platia dnes za zlatú menu!

Dolu s panikármi, slabochmi, ktorí uviazli vo svojej duševnej malosti a pocit menejcennosti by chceli vnútiť aj slovenskej mládeži — mladému Slovensku! No, v našich radoch nepochodia! My vieme, v čom spočíva sila národa, preto nijaké reči nás nedostanú na scestie! No, svojej viere vo víťazstvo slovenskej pravdy sa sklátiť nedáme!

Prišly už aj ťažšie časy na tatranskú zem a národ ich šťastne prestál, lebo jeho junač vytrvala na svojom mieste. Vydržíme teda aj dnes!

Kto má oči, vidí, kto má junácke ramená, nedá im zmäknúť v nečinnosti!

Hrdinská borba bratov Chorvátov, ktorí už tak dlho chrabro odrážajú zákerné útoky nepriateľa, nech nám je povzbudením.

Naše šíky už nastúpily!

Zbabelcov medzi nami niet! Naša cesta je priama, odhodlanie pevné!

Mladé Slovensko je na pochode v boji a ohni a dá Boh, že navždy vytrie zo slovenského slovníka hanebný pojem „maličký, slabunký národík“!!

Junák-úderník

Tajné písmo výzvedačov

Mesto.

Život plynie tým istým tokom ako včera, predvčerom i pred rokom. Aspoň sa tak zdá...

Robotníci práve opúšťajú továreň s túžbou byť opäť pri svojich drahých a v ich krúžku pookriať na tele i na duchu. Na ich tvári zračí sa spokojnosť a statočnosť. Po skupinkách väčších i menších kráčajú cestou k mostu, za ktorým ležia domky robotníckej kolónie. Už-už sú prví na moste, čo sa majestátne dvíha nad šelestiacimi vlnami, keď od železných oblúkov odlepia sa dvaja mužovia a pripoja sa k robotníkovi, ktory trošku zaostal. Niet v tom nič nápadného, veď často sa stáva, že sa stretnú známi a kúsok cesty prejdú v družnom rozhovore.

Prečo však tak náhlo zbledly líca robotníka, prečo učinil kŕčovitý pohyb, ako by sa chcel obrániť pred pridusením... ?

V tom istom čase dvaja tajní policajti zatknú dôstojníka a dámu, a to práve vtedy, keď si vymenia malé okrasné šatôčky, na okrajoch husto vyšívané drobnými rozličnofarebnými kvietkami.

A ochráncovia bezpečnosti položia svoje ruky i na potuľného brusiča nožov, ktorý so svojím husto poprešívaným remeňom od stroja zamieril do malej kaviarne.

Všetci títo boli príslušníkmi tajnej výzvednej služby, ktorá vynaložila všetko úsilie, aby dostala do rúk vojenské plány a technické výpočty, ktoré sa vzťahovaly na novú zbraň, vyrábanú v továrenských objektoch v blízkosti mesta.

Pri vyšetrovaní sa zistilo, že spomenutý dôstojník okrem iného mal v úmysle prezradiť i tajný kódex šifier, ktoré používalo veliteľstvo armády. Zaisteže by bol býval bohato odmenený za svoj zradcovský krok, nebyť bdelej protišpionážnej služby.

Hej, práve o kódex šlo. Kódexy sú totiž najhľadanejším a najopatrnejšie utajovaným kľúčom tajných zpráv vojenských a priemyselných záznamov o dôležitých vynálezoch a i.

Členovia protišpionážnej služby pátrajú teda neúnavne po zlodejoch týchto kľúčov. A tzv. kryptografovia všetkých zemí usilujú sa o nové systémy šifier a kľúčov k rozlúšteniu.

Pre tento cieľ bolo sostrojených už celý rad šifrovacích a dešifrovacích prístrojov. Kde nie je takých strojov, používa sa rozličných šifrovacích metód, ktoré sú v podstate dve: premiestňovacie a nahradzovacie.

Podstata premiestňovacieho spôsobu vysvitá z tohto príkladu. Napr. zprávu »ČAKÁM V LESE« bolo by možno napísať: »ESEL V MÁKAČ«. Každému je na prvý pohľad jasné, že zpráva je písaná zozadu.

Alebo: »PPORS ÍODLE« vzniklo tak, že sme slová oznámenia POSOL PRÍDE podpísali jednoducho pod seba a potom sme písali jednotlivé písmená tak, ako idú svislo za sebou.

Podobný systém pred niekoľkými rokmi zistila protišpionážna služba a vyzvedač bol zatknutý v okamihu, keď preberal dôležité výkresy, ktoré mal prepašovať do zahraničia. Podozrivý človek bol totiž stopovaný, keď vošiel do staničnej budovy a s ceruzou v ruke študoval vyvesený cestovný poriadok. Po jeho odchode detektív si opísal z okraja cestovného poriadku tieto značky: BAZVTY AIEOAS RVRZIE HABUSR NKAREK EENJDY RIEEOV a odniesol ich do dešifrovacej kancelárie. Zkúsený kryptograf veľmi ľahko zistil kľúč, napísal slová pod seba a prečítal ich vo svislých stĺpoch, počínajúc spodným rohom vpravo:

B	A	Z	V	T	Y
A	I	E	O	A	S
R	V	R	Z	I	E
H	A	B	U	S	R
N	K	A	R	E	K
E	E	N	J	D	Y
R	I	E	E	O	V

Je len prirodzené, že po tomto zistení policajný aparát bol zalarmovaný a detektívi boli na mieste, t. j. v kaviarni na Ružovom nábreží práve vtedy, keď vyzvedač plány preberal.

Takýto spôsob šifrovania možno vo väčšine prípadov ľahšie rozlúštiť než zprávy, v ktorých pôvodné písmená sú nahradené inými. Napr. »Čakám v lese« možno napísať aj takto »Dblbn z mftf«, ak každé pôvodné písmeno nahradíme najbližším písmenom v abecede.

Prirodzene, že i tento spôsob môžeme kombinovať s predchádzajúcim a tak je možnosť rozlúštenia menšia.

Moderná dešifrovacia služba používa k lúšteniu podobných systémov špeciálne prístroje, ktoré vedia dešifrovanie previesť automaticky i vo veľmi složitých prípadoch. Sú to v podstate kombinácie písacích a počítacích strojov, ktoré sa stále zdokonaľujú a o ich konštrukcii sa zachová najprísnejšie tajomstvo.

*

Niektoré metódy šifrovania sú veľmi složité, iné až prekvapujú naivnou jednoduchosťou ako napr. otvory na vrchnáčku plechovice od konzervy, zdanlivo celkom náhodne prebité: špendlíky rozličnej farby zapichnuté vo vankúšku, stehy rozličnej dĺžky na bielizni (Morzeova abeceda) alebo rad jednako vysokých fľašiek, v ktorých tekutina dosahuje rozličnej výšky a pod., prípadne notový papier, husto popísaný notami.

V istej obci, ktorú obsadilo nepriateľské vojsko, suroví vojaci napadli mladého sedliaka, ktorý viedol za sebou na tenkej retiazke kravu. Prirodzene bez povolenia a bez toho, že by zaplatili, kravu mu odobrali a na mieste zaklali. To im však ešte nestačilo a vzali mu i peňažnú hotovosť, ktorú mal pri sebe, ba ktorýsi sa chcel zmocniť i retiazky, na ktorej sedliak viedol predtým zviera. Tu napadnutý začal javiť nepokoj a začal sa vzpierať. Na miesto pribehol i dôstojník, ktorému bolo veľmi čudné, že sedliak bez reptania ponechal vojakom kravu, avšak retiazku, ktorá má omnoho menšiu cenu, nechce útočníkom prepustiť. Vzal preto retiazku do ruky a hneď na prvý pohľad bol si na čistom. Do očú mu udrelo to, že oká reťaze neboly jednako veľké, ale troch veľkostí. Sedliaka rozkázal hneď strážiť a sám sa odobral na veliteľstvo, kde vyšlo na javo, že tu ide o dôležitú vojenskú zprávu. Veľké oká znamenaly totiž čiarku, stredné bodku a najmenšie medzeru v Morzeovej abecede. Podobný prípad sa zistil počas bojov na východnom Slovensku, kde bezpečnostné orgány zlapaly Cigánku, ktorá mala veľký náhrdelník, očká ktorého boly v troch farbách.

Za svetovej vojny silná rádiová stanica istej veľmoci vysielala číselné šifry, ktoré protivná strana nevedela nijako rozlúštiť. Boly to šesťmiestne čísla, vysielané do éteru bez adresy a bez iného bližšieho určenia. Napr.: 123482 104502 105690.

Odborníci sa namáhali celé mesiace, až jeden z nich šťastnou náhodou prišiel na znamenitý nápad.

— Je veľmi pravdepodobné, — povedal, — že tieto čísla znamenajú určité slovo v nejakej knihe. Prvé tri čísla udávajú napr. stranu, ďalšie dve riadok a posledné slovo v riadku.

Nastal veľký shon po knihách, ktoré mohly prísť do úvahy, až konečne sa našla tá pravá. Bol to istý španielsko-francúzsky slovník. Záhada sa rozriešila.

Iný, veľmi jednoduchý spôsob je šfrovanie písacím strojom, a to skoro tak rýchlo ako pri normálnom písaní. A ak príjemca pozná kľúč, môže tou istou rýchlosťou dešifrovať na svojom písacom stroji.

Celý vtip spočíva v tom, že na klávesy dáme iné písmená. Napr. miesto obvyklého druhého riadku: QWERTZ UIOP nasadíme písmená hoci v obrátenom poriadku: POIUZTREWQ. Ak potom napíšeme nap. slovo PERO, objaví sa nám na papieri čudný komplex písmen: QIUW.

Ak adresát pozná, ako sme písmená na stroji preskupili, postačí, keď na svojom stroji nasadí písmená v tom poradí a potom našu zprávu jednoducho opisuje. Ak teda napíše UIQW, na papieri sa objaví slovo PERO.

Veľmi praktický je i tento spôsob tajného písma. Kľúč vyzerá takto:

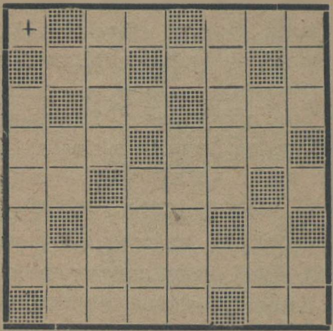

Čierne štvorčeky vystrihneme; tak dostaneme šablonku, ktorú potom priložíme na čistý papier (krížikom do ľavého rohu hore) a do prázdnych otvorov píšeme písmená zprávy zľava napravo, riadok za riadkom.

	D			R			
A			H			Í	
	B			R			
			A				T
		I				A	
	Č				A		S
Y					S		

Potom otočíme šablonu tak, že krížik príde do pravého rohu hore. Na podloženom papieri sa v štvorčekoch objavia prázdne miesta, ktoré opäť vyplňujeme postupne, ako pri prvej polohe. To opakujeme ešte dva razy (pri tretej polohe príde krížik vpravo dolu, pri štvrtej vľavo dolu). Po celkovom vyplnení dostaneme tento obrazec:

Ú	D	V	E	R	R	V	D
A	N	Á	H	I	Ž	Í	N
E	B	J	E	R	N	I	Á
R	N	O	A	J	Á	Š	T
C	D	I	V	H	I	A	E
N	Č	E	N	N	A	Á	S
A	R	P	Ž	O	R	E	D
Y	E	R	A	V	S	V	D

Zprávu čítame tak, že šablonu prikladáme a otláčame v tom poradí, ako to robil pisateľ.

Takú šablonu si môžeme zhotoviť pre ľubovoľný počet štvorčekov. Prirodzene, že i tento systém možno kombinovať s predchádzajúcimi, čím sa možnosť rozlúštenia nepriateľom sníži na minimum.

V budúcom čísle prinesieme článok o metódach vyzvedačov pri ich veľmi nebezpečnej činnosti a o službe, ktorá pracuje proti nim.

Nakoniec, bratia orli a junáci, podávame vám tu niekoľko zpráv, šifrovaných spôsobmi, o ktorých sme sa tu zmienili. Správne rozlúštenia odmeníme hodnotnými knihami.

Poznámka k č. 4. Prvé dve čísla znamenajú stranu, druhé dve riadok a posledné slovo istej menšej, ale veľavýznamnej knižočky, ktorú vydalo Hlavné veliteľstvo Hlinkovej mládeže v Bratislave.

Nože s chuťou do lúštenia!

Správne riešenie treba poslať do 20. decembra 1944 do redakcie časopisu Nová mládež. —j—

Čís. 1.

REČEV SEND AIZAROD
YROBS ÈNCOMOP

Čís. 2.

VUPL ABDOFNF PIPE JOV RSZ

Čís. 3.

N S V A S
E T A M U
M R Z E N
A E I P S
M L A R A
E I D I N

Čís. 4.

36213 13271 66092 12142 19153 17075
17076 17077 67155 69122 15115 11133
36202 16126 21255 20154 17108

Kniha, ktorú s pietou budeme čítať

François Mauriac: Život Ježiša, preložil Št. Goral. Strán 255, cena 45.— Ks. Vydal Andrej, Bratislava.

Roku 1936 vydal François Mauriac životopis Kristov pod menom „La vie de Jésus" (Život Ježiša). Pod tým istým menom vyšlo aj niekdajšie Renanovo dielo, ktoré urobilo vo svete veľký rozruch a nejedného inteligenta obralo o vieru v Ježiša Krista ako Boha. Mauriac ako jeden z najslávnejších francúzskych katolíckych spisovateľov svojím životopisom Krista zaúčinkoval rekatolizačne, lebo tento životopis predstavil Krista znovu v pravej a patričnej podobe. Mauriacov „Život Ježiša" nejedného neverca priviedol zpät k prameňom živej viery. Preto sa tento životopis stal za krátky čas presláveným a patrí medzi najlepšie spisy o Kristovi.

Slovenská verejnosť dostáva v tejto knihe do rúk dielo po všetkých stránkach hodnotné. Je to dielo, ktoré by mal prečítať každý inteligent, lebo ak napĺňajú dušu človeka novými hodnotami spisy veľkých cirkevných autorov, tak isto naplní nás obrodením takto podaný život Kristov.

Stroj, človek, štát

Tempo nášho storočia, ktoré nás udivuje svojou dômyseľnosťou a závrat nám ženie do hlavy svojou rýchlosťou a pružnosťou, sotva by bolo možné a predstaviteľné, nebyť mocných parných strojov, dlhých pásov, lesklých koľajníc a celého toho komplexu ocele a ľudí v belasých uniformách, čo všetko shrňujeme pod názov »železnice«. Je len prirodzene, tie prenikavé zmeny a predpoklady vystupňovania energie všetkého druhu neboly by mysliteľné bez hustej dopravnej siete, v ktorej najdôležitejšie funkcie zaberajú práve železnice.

Pohľad na Slovensko.

V akom stave a akú dôležitosť majú u nás tieto tepny, ktorými prúdi celý verejný život?

Musíme začať smutným novembrom r. 1938, keď s odtrhnutými územiami stratili sme i celý rad dôležitých tratí a križovatiek. Tým bolo vedenie nášho štátu postavené pred nie málo významnú úlohu, pospájať osihotené kraje novými železničnými tratiami a tak sa stalo, že štát, ktorému šlo o vnútornú hospodársku výstavbu a rozšírenie obchodu, ujal sa tejto práce s najväčšou svedomitosťou a za päť rokov samostatnosti uskutočnili 95 km nových tratí.

Pravdaže, medzi dozvuky 2. novembra 1938 patrila i strata veľkého počtu rušňov a vozňov v prospech Maďarska. Pri dobrej vôli a obetavosti prekonali sme i túto ťažkosť, začo možno ďakovať predovšetkým svedomitým zamestnancom SŽ, ktorí vystupňovali svoje výkony až do maxima, takže zapojenie Slovenska do europskej komunikačnej siete a zvládnutie úloh, ktoré nové časy našim železniciam predkladaly, nebolo problémom neuskutočniteľným.

Keďže však vedeniu štátu išlo nielen o udržanie, ale i o zlepšenie vtedajšieho stavu, ministerstvo železníc objednalo v zahraničí 116 parných lokomotív, 34 motorových vozňov koľajových, 135 osobných a 4046 nákladných vozňov. Všetky tieto objednávky predstavujú hodnotu 700 mil. Ks. Pravdaže, pre vojnové ťažkosti z objednávky sa uskutočnila doteraz len asi polovica.

Čo sa týka typov, v spomenutej číslice 116 parných rušňov je 7 rozličných typov, a to 4 staré a tri nové. Pritom pri pojme »starý« nemyslíme na nejaké zastaralé stroje, ale na tie, ktoré sú u nás už dávnejšie zavedené. Ukázala sa však i potreba dosadiť typy nové, keďže nechceme ustrnúť ani v tomto ohľade na jednom stupni, ale zo všetkých síl sa musíme vynasnažiť, aby sme krok so susednými štátmi udržali, prípadne ich aj predbehli.

Pri nových typoch ide o typ, ktorý nahradzuje koľajové motorové vozne, ďalšie dva sú rušne, ktoré patria medzi najmodernejšie.

Keď porovnáme výkony železníc v mierových časoch s terajším stavom, nemôžeme nezbadať zvýšenú výkonnosť. Prirodzene, s tým stúpa i režia, napr. spotreba uhlia, ktorá v posledných rokoch javí sa takto:

rok	množstvo v tonách	v cene Ks
1939	433.950	58,876.000
1940	437.267	75,097.110
1941	476.876	117,201.880
1942	478.336	121,578.600
1943	549.973	132,059.108
		504,812.698

I stroje sa spotrebúvaly a v mnohých prípadoch sa muselo prikročiť k dôkladným opravám. Časté opravy boly však zavinené i slabšou kvalitou kovov a materiálu vôbec. Tak v r. 1937 (mierový rok!) bolo v oprave 17.3% z celého počtu rušňov, v r. 1939 15%, 1940 16.7%, 1941 16%, 1942 20.7% a v r. 1943 19.5%.

Nesmieme zabúdať, že i na tomto poli patrí zásluha personálu SŽ a za-

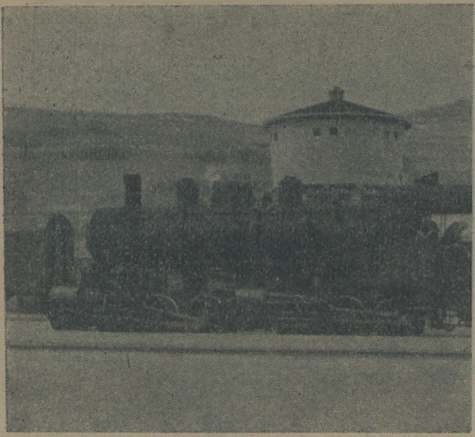

mestnancom dielní SŽ. Veď si len pomyslíme, o koľko je dnes ťažšia služba pri rušňoch so 110 km rýchlosťou oproti niekdajším rušňom s maximálnym výkonom 30—40 km. Je isté, že od dnešného rušňovodiča stroj vyžaduje omnoho viac! Aký veľký pozor treba dnes dávať pri rýchlikoch na prechody, výhybky, signály, ako dobre musí strojvodca poznať každú šraubu, každý dych a zarachotenie stroja. Veď nejde len oňho samého, ale o stovky životov a existencií.

A predsa sa stane, že vlaky meškajú, že dôjde k srážke i pri najvyššej pozornosti. Chvalabohu, čo sa týka našich železníc, k väčším nešťastiam za celých päť rokov nedošlo.

Bolo by však žiadúce, aby i naše obecenstvo pochopilo ťažkosti a nehundralo na personál a vedenie SŽ, keď sa mu niečo nepáči. Sú prekážky, na ktoré človek i popri všetkých technických vymoženostiach potrebuje predsa len dlhší čas, aby ich zvládol. Napr. veľké záveje, povodne. A dnes, keď vojna kruto zasahuje do života národov, ba naťahuje svoje drápy i proti našej vlasti, viacej uznania musíme prejaviť voči tým, ktorí tak obetavo obsluhujú svoj stroj. Veď si len povážme, aké je to nemiestne a aká trpká irónia sa skrýva v tom, keď do bundy oblečený pán v čakárni I. triedy nadáva na SŽ len preto, že vlak mešká 5—10 minút a neuvedomí si, že kdesi v pol. desiatky robotníkov SŽ pracuje v snehu, vo vetre na odstránení závejov, len aby sa pán v bunde mohol dostať na slávnostný banket... Učme sa vžiť do položenia ľudí, ktorí vykonávajú ťažkú prácu a potom zaiste nebude medzi nami nikto, kto by nadával na premrznutého, bledého a upracovaného robotníka SŽ.

A to, že často nie je vo vlaku miesta! Bože, veď to nie my sme na vine, ale vojna a partizánske šarapatenie, ktoré pripravilo náš národ o stámiliónové hodnoty. Premávka sa nezmenšuje, ba stúpa a že pritom všetkom naše železnice preukazujú obecenstvu cenné služby, možno ďakovať dielňam SŽ vo Vrútkach, Zvolene a Trnave, kde zručné ruky robotníkov pracuje do úmoru, aby sme prevádzku udržali na úrovni.

Naše dielne, sú to vlastne veľké továrne, zamestnávajú dnes do 3000 ľudí. Nejde len o malé opravy, lebo dnes zhotovujeme už celé kotly, odlievame s rozličné súčiastky a pri generálnych opravách montujeme celé rušne atď.

Do programu SŽ patrí i elektrizácia železničnej trate Žilina—Spišská Nová Ves, ktorá si vyžiada nákladu 7 mil. Ks. Že to bude mať význam priam obrovský, netreba zvlášť dokazovať.

Ing. C. P.

Pozor, aby nevzniklo nedorozumenie:

Keďže sa zvýšily ceny surovín, predplatné na tento ročník je Ks 18.—.

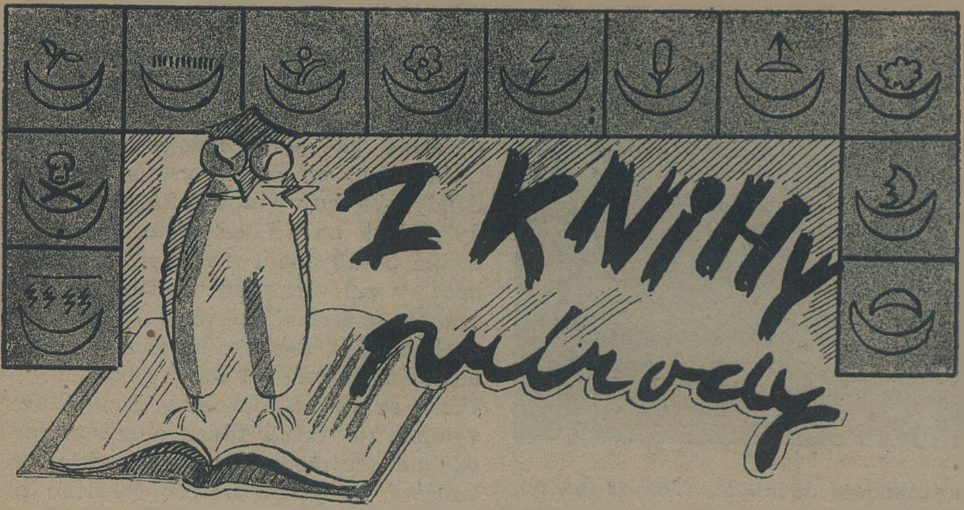

Z KNIHY prírody

V ríši rastlinnej máme celý rad jednotlivých druhov, ktoré sú tak presne riadené zákonmi prírody, že otvárajú a zatvárajú svoje kvety vždy v určité hodiny tak pravidelne, že možno z týchto rastlín sostaviť celé rastlinné a či kvetné hodiny. Pravdaže, ak by sme chceli dostať úplné rastlinné hodiny, museli by sme pribrať aj niekoľko cudzokrajných rastlín.

Takéto hodiny mávali v kláštoroch už v stredoveku, kde sa v tých časoch jedine pestovala prírodoveda. Také hodiny mal napr. aj sv. Albert Veľký a břevnovský kláštor v Čechách.

V Krajne a v Itálii rastie istý druh proskurníka, zvaného hodinový (Hibiens trionaens). Tento otvára a zatvára kvety vždy v určitú hodinu, takže ukazuje hodiny. Len keď má pršať, ostáva jeho kvet ztvorený.

U nás máme celý rad takýchto rastlín a z týchto snažil som sa sostaviť rastlinné hodiny tak, aby sa nemusely pribrať rastliny cudzozemské.

U nás otvárajú kvety v predpoludňajších hodinách medzi:

4.—5. hod.: ruža šípová,
5.—6. hod.: lulok čierny,
6.—7. hod.: zemiak, nechtík, čakanka, pupava,
7.—8. hod.: šalát zahradný, pupava, mlieč, jastrabník chlpáčik,
8.—9. hod.: sasanka hájna, drchnička, šťavel, jesienka, jaterník a rozrazil (veroňica),
9.—10. hod.: koniklec.

Zatvárajú kvety v popoludňajších hodinách medzi:

12.—13. hod.: mlieč,
13.—14. hod.: jastrabník chlpáčik a šalát zahradný,
14.—15. hod.: čakanka, zemiak, šalát planý,
16.—17. hod.: nechtík,
17.—18. hod.: sasanka hájna, jaterník, koniklec, jesienka,
18.—19. hod.: púpava nízka,
19.—20. hod.: leknín, púpava obecná,
20.—21. hod.: ruža šípková.

Prirodzene, aj tu sú úchylky vplyvom počasia, teploty a osvetlenia, ale celkove fungujú takéto „kvetné hodiny“ dobre.

Doz. F. Černaj.

Haló, tu redakcia!

Nuž hej, povie sa redakcia Novej mládeže a zabudne sa pritom poznamenať, čo všetko sa vlastne pod tým názvom skrýva a čo s ním súvisí.

Celá vec totiž nie je ani taká jednoduchá. Ak by ste sa niekto opýtali na vrátnici Hlavného veliteľstva Hlinkovej mládeže v Bratislave na našu redakciu, zaiste by ste sa po obdržaní odpovede poriadne poškriabali za uchom a už vopred by ste ľutovali svoje nohy, ktoré hádam ani nie sú naučené hnať sa až na tretie poschodie. Možno by ste radšej zostali na vrátnici a brata redaktora by ste si jednoducho dali zavolať.

A on? Nuž prišiel by, lebo on má tieto tri poschodia už v krvi. — i keď nie celkom dobrovoľne...

— Hm, redaktor... to tiež nie je hocčo a to ešte k tomu od Novej mládeže, — možno že si niekto aj takto myslí. Ale neverte, je to praobyčajný človek, ktorý každé ráno prinesie so sebou do redakcie hŕbu listov, novín, časopisov a keď sa už presvedčil, že dvere sú dobre zamknuté, vhĺbi sa do práce. Nožnice a červená ceruza, ktoré sú mu nenahraditeľnými sprievodcami, majú hneď „plné ruky" práce.

Ono to otváranie a čítanie pošty je celkom zaujímavá vec.

Obálky všetkých možných farieb a tvarov pokojne čakajú, dokiaľ nožnice ostrým rezom neodhalia „tajomstvo," ktoré skrývajú.

Ach, tie listy... Niekedy vážne, strojené, čo slovo, to samá uhladenosť, galantnosť, rad naučených fráz atď. Z prvých riadkov vlastne ani nevedno, o čo ide až ku koncu sa človek dozvie, že pisateľ by rád uvidel svoj príspevok na stĺpcoch Novej mládeže.

Iné zasa začínajú z mosta — do prosta, napr.:

Milá redakcia!

Trúfal som si složiť básničku a posielam Vám ju. Posúďte a odpovedzte, či je dobrá alebo nie. Táto teraz je len taká... Neskôr pošlem lepšiu — takú pre orlov. Táto je len taká začiatočnícka. Keď treba, pošlem aj rébusy. Mám ich už asi päť rádovky som tiež složil. Viac nemám nič. Na stráž! N. N.

Nuž, dobré, dobre, Janíčko, teraz je to ešte slabé ale hádam neskôr, keď sa trocha pocvičíš... Niečo z Teba bude! Ten Tvoj list je ináč milý, úprimnosť dýcha z jeho riadkov, ale tá redakčná ceruza je potvora, spraví hore malý krúžok a to znamená, že príspevok „odcestuje do Košíc..." Nič to za to, druhý raz to bude lepšie!

Ďalej list je už o niečo energickejší a jeho pisateľ je „samá iskra, samý oheň." Nemá rád formality," oslovenie nepíše, ba ani dátum, lebo „to nie je dôležité." Hlavné je jadro...

Báseň „Krásne ste, hory" napísal som z vlastnej mysle. Písal som ju v nedeľu popoludní o 3. hod. 7. novembra 1943 v Lesovciach. Dal som ju prečítať br. miest. vodcovi a pochválil mi ju. Ak chcete, dajte ju prečítať br. hlav. veliteľovi Alojzovi Mackovi a čo mi na ňu povie, odpíšte. Ak si ju i on pochváli, tak ju dajte do časopisu Nová mládež. Hore napíšte: „Napísal Jozef Horniak, žiak II. B mešt. školy v Lesovciach."

Na môj veru, redaktor dostal trochu aj strach. Takého energického listu doteraz nečítal. Nuž, prirodzene, že si prezrel aj „básničku," ale veru tá mala takú „reumu" v rýmoch, rytme i myšlienke, že doskackala naozaj len do koša. Pravda, mala to trošku dolu brehom... Tam sa ešte zatrepotala a keď na ňu sletela i obálka, uspokojila sa so svojím osudom, na ktorý ju Jožko Horniak asi nepripravil. A jemu treba teraz podať zprávu o nešťastnom skone jeho výplodu. Pravdaže, podáme mu to šetrným spôsobom, aby to naňho nezaúčinkovalo príliš zhurta. Aj tak zaiste bude hromžiť na redakciu, nuž ale nie je porady. Veď, nech sa len usiluje a keď *niečo napíše, môže poslať opäť, možno že mu krstná mama dá zasa korunku na známočku. . . .*

Ďalšie listy... Zasa len básne... Čo sa to len dorobilo s tými chlapcami. Veď keď sa s nimi človek shovára, vedia dosť rozumne rozprávať a tu odrazu popíšu papier takými čudnými vecami. Tu jeden „básnik" sa žaluje, že ho svet „nenávidí a vyhadzuje zo svojho náručia, že preto musí požalovať sa brezám a máčať si dlane v piesni ich vlasov." Iný zas plače nad krvavými večerami, ktoré mu ľadovou nohou stúpajú do srdca atď. Sem-tam nájde sa však i taký básnik, ktorý sa viacej dotýka zeme a nevznáša sa „vo veľtokoch vidín":

Náš dedko
V útrobách šedín on
skrýva veľa tajov.
Veď už pochodil hromadu krajov,
až doma zakotvil napokon.

„Keď som ja v tej Bosni bol,"
a hodí nedbale rukou
ako by spomienky boly len mukou.
„Veď vtedy nebol Slovpol!"

„Kazí sa ten svet na úrek,
či toto bolo kedy?
Teraz len vojny a všelijaké vedy.
Ach, mal by tu prísť ten Turek."

Radšej si odľahšia mohutným kašľom,
z kabáta vylovia žltkastú fajočku,
nožíkom struhajú zas novú varečku.
„Čo tam po čase zašlom."

V niečom sice súhlasíme aj my. Pripúšťame, že sa ten „svet kazí na úrek," aj že vojna nám nerobí veľa radosti, ale proti vedám sa už tak príkro nestaviame a že by sme si želali príchod Turkov — chráň nás Bože! Veď máme tých starostí celkom dosť a Turci skoro za poldruha storočia zubami-nechtami zadrapovali do našej vlasti. Načo by nám tu teraz boli?

Netešil by sa im veľmi ani náš dedko. Zaisteže by potom nefajčil tak spokojne „zo žltkastej fajočky a nožíkom by asi sotva strúhal „novú varečku." Pochybujeme aj o tom, či by mal guráž „odľahčovať si mohútným kašľom" ak by sa mu nejaký Aziat s turbánom a polmesiacom na rukoväti krivej šable zrazu objavil v kuchyni...

Nové listy...

Otvárajú sa rad-radom ako dozrelé semeníky. Niekde je čisté semienko a dáva nádej, inde už hlodajú červy...

Obálky rozhádzané povaľujú sa po stole, čakajúc na rázny pohyb, ktorý ich smetie do koša.

Aj tie by veľa vedeli rozprávať o svojich odosielateľoch, o nádejách a plánoch, s ktorými ich hádzali do poštovej schránky...

Čas beží... Nožnice a červená ceruza ešte stále pracujú, zato však situácia je už dosť prehľadná. Na stole zostáva nízka hromádka hárkov papieru.

To sú príspevky, ktoré poputujú v aktovke redaktora do tlačiarne... R.

Junák:

LIPA

Čo tvoje staré šediny
a zvráskovaná tvoja tvár?
Čo tvoja zrutná mohútnosť?
a dlaní hrozných pár.

V striebristom lesku vzhliadaš sa
roky už dlhé storočie
skmásané suché pazúre
zarastlé machom obočie.

V zahaslej kráse večera
pod tvojim krivým ramenom
složím boľavé čelo v dlaň
túžby tie prikryjem kameňom.

Ľubko Brekovan:

Sloky z hôr

V úbočí malá chalúpka stojí,
čupí sa k hore, sťa, keď sa bojí
maličké, k matke primknuté dieťa...
Tak verne vo venčok sa tu vplieta
chalúpka jedna — v úbočí iná,
tak stojí celá moja dedina.

Oblôčky malé — slamené strechy;
aká to rozkoš a náplň nehy,
aká čudesná a prosto-prostá
je chyžka jedna, až celkom do sta...
Aké prostučké, preds' plné čaru,
túlia sa k sebe... (ovce z košiaru).

Šachový kútik

Vedie: K. Dubecký, Gbely.

Dáma vždy nevyhráva. (Pokrač.)

V minulých číslach sme si hovorili o premene pešiaka vo vežu a strelca, zostáva teda poukázať na podobné prípady s jazdcom. Všetky dosiaľ preberané premeny dialy sa v útoku, čo značí, že biely, ktorý premenil svojho pešiaka, vyhral.

Štúdiové príklady na premenu pešiaka v jazdca nie sú vzácne, no nemajú tej ľahkosti, či vzdušnosti, ktorú sme poznali u strelca a veže. To vysvitá z nezvyklého spôsobu chodu pri tejto figúre. Najčastejším príkladom pre túto premenu sú prípady, v ktorých nový jazdec, vzniklý na poslednej línii, dobýva dôležitú nepriateľskú figúru. Napríklad:

1. Ditrichson — 1926

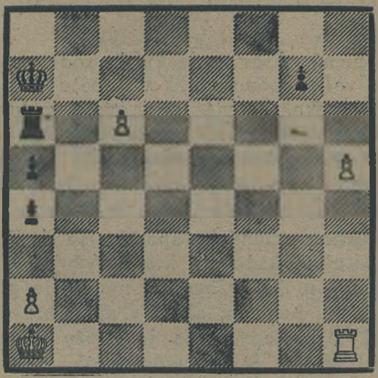

1. (Ditrichson: Biely: Ka1, Vh1, p: a2, c6, h5 (5). Čierny: Ka7, Va6, p: a4, a5, g7, (5).

2. (V. a M. Platov): Biely: Kb3, Sd6, p: b2, c6, g2 (5). Čierny: Kd8, Vh4, p: a5, d7, h6 (5).

2. V. a M. Platov — 1906

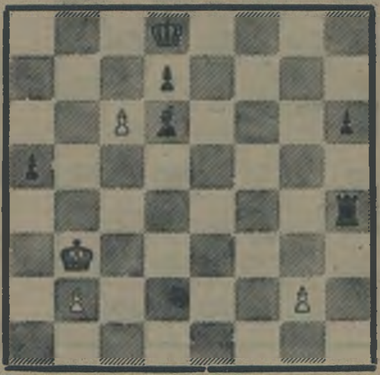

Zaujímavý prípad tejto premeny ukazujú dve ďalšie štúdie. V poslednej ukážke biela dáma už vôbec nezasiahne do boja.

3. Durand

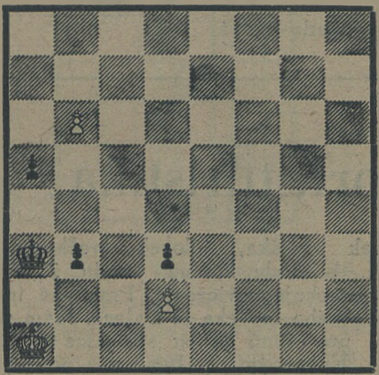

4. Šach. + 1938

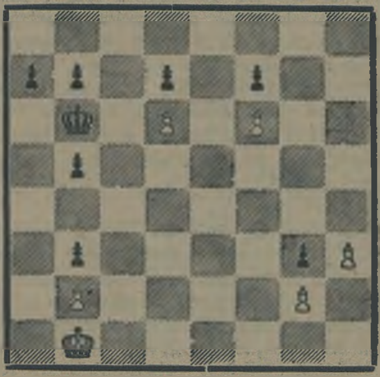

5. Rinck — 1905

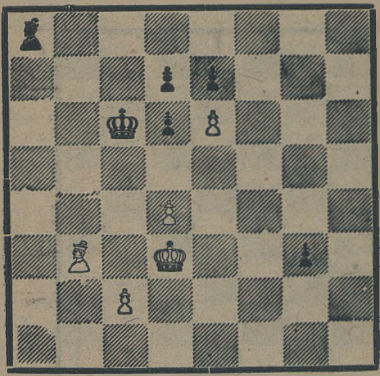

3. (Durand): Biely: Ka1, p: b6, d2 (3). Čierny: Ka3, p: a5, b3, d3 (4).

4. (———): Biely: Kb1, p: b2, d6, f6, g2, h3 (6). Čierny: Kb6, p: a7, b3, b5, b7, d7, f7, g3 (8).

5. (Rinck): Biely: Kd3, Sb3, p: c2, d4, e6 (5). Čierny: Kc6, Sa8, p: d6, d7, e7, g3 (6).

Biely všade vyhrá.

Riešenie:

1. Ditrichson: 1. h6, gxh6, 2. Vxh6, a3. 3. Vd6!, Vb6. c7!!, Vxd6, 5. c8J+ a vyhrá. Iná fig. si postaviť nemôže pre mat vežou.

2. V. a M. Platov: 1. Se7+, Kxe7, 2. c7, Vb4+, 3. Kc3, Vb6! 4. c8J+ a biely vyhrá. Premena pešiaka na dámu je zlá pre 4. . . ., Vc6+ remíza.

3. Durand: 1. b7, b2+, 2. Kb1, a4, 3. b8J!!, Kb3, 4. Ja6, a3, 5. Jc5+, Kc4, 6. Ja4, Kb3, 7. Jc3 a vyhrá. Zmena peš. b na dámu, či vežu nejde pre pat a strelec je slabý.

4. . . .: V tejto práci sa zdá byť nelogickým, že by nemal biely vyhrať. Čierny však hrozí patom, a preto treba meniť pepešiakov len na jezdcov: 1. h4, b4! 2. h5, Ka 5!, 3. h6, Ka4! 4. h7, b5, 5. h8J!, a5, 6. Jg6!, fxg6, 7. f7, g5, 8. f8J! atď,, až nakoniec matuje: Jd8—b7—c5!!

5. Rinck: 1. Sd5+, Kxd5, 2. exd7, g2, 3. d8J!, g1D, 4. c4 mat.

Týmto článkom končíme náš prehľad štúdií, v ktorých sa pešiak musí meniť v slabšiu figúru než dáma, ktorou potom vyhrá. Zostáva nám ešte pojednať o podobných premenách v obrane (premena slúži k udržaniu remíze).

Šport, turistika

Človek dneška, človek veľkomesta, fabriky, obchodu, dielne, úradu i dieťa školy potrebuje osvieženie. Pracovné tempo moderného človeka je šialené. Mám pocit, že pre samú prácu strácame smysel života. Konečným cieľom nás všetkých má byť radosť z krásy, z práce, vykonaného diela, slobody, čistého svedomia. Predmetom ozajstnej radosti je zdravie. Dožičme si čas na osvieženie tela i duše. Šport a turistika sú výborným prostriedkom pre tento cieľ. Sú len vtedy oprávnené, ak sa vykonávajú za týmto účelom. Po vykonanej práci dňa, koncom týždňa nezabudnime na prechádzku, šport a turistiku. Dobré účinky športu a turistiky na zdravotný stav sú nepopierateľné. To vie najlepšie posúdiť len ten, kto športuje a vykonáva turistiku.

Kráľom letných športov je a zostane plávanie. Plávať má vedieť každý človek, bez zreteľu na pohlavie. Dávam prednosť kúpaniu v riekach pred bazénom a jazerami. Jemná vibračná masáž tekutej vody blahodarne ovplyvňuje krvný obeh v tých najjemnejších žilkách, vlásečniciach. Dýchanie sa prehlbuje, hrudný kôš rozširuje. Morózna duševná nálada sa zmení v radostné zavýsknutie. Kúpanie by sa malo propagovať najmä u roľníckej mládeže, ktorá cez celé leto vykonáva najťažšiu prácu v prachu a pote, pri žatve, mlátení, kopaní atď.

Kto nemá sklon a lásku k vode, nech venuje voľné popoludnie v sobotu a nedeľu turistike. Zelená hora, čistý vzduch, lahodná masáž vetra a slnečné lúče sú zdraviu prospešnejšie, ako ťažký vzduch kaviarne, klubu, kina. Osviežia nás viac i ako povaľovanie sa doma na kanape.

Kráľovnou zimných športov je lyžiarstvo. Ľutujem každého, kto nelyžuje. Človek, ktorý môže lyžovať a nevyužije príležitosť, mi pripadá, ako by sa dobrovoľne stal farboslepý. Ako je bazén náhradou za rieku a jazero v lete, tak je korčuľovanie náhradou za lyže v zime.

Toto je úryvok z knihy univ. prof. MUDr. Konštantína Čárskeho: „O chorobách a lekároch", ktorú v týchto dňoch vydal Slovenský rozhlas v Bratislave ako 2. sväzok svojej knižnice, ktorú rediguje Ján Priehradník. Strán 248, cena broš 48.— Ks, viaz. 75.— Ks.

Hádankársky kútik

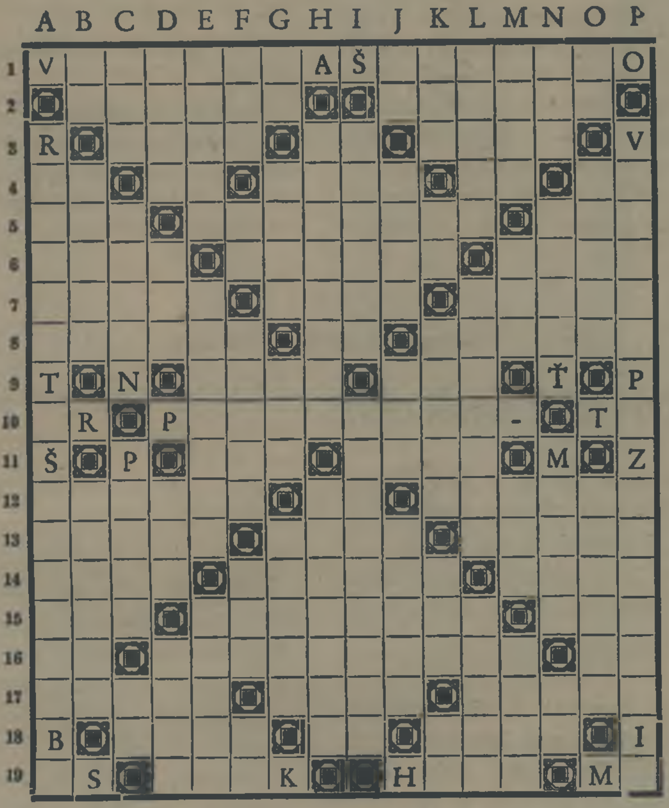

Vodorovne: **1. Prvá časť tajničky.** — **2.** Poddanstvo; holota. — **3.** Figúra na šachovnici; skratka slovenskej pošty; výtok zo sopky. — **4.** Označenie našich lietadiel; polovica zimy; náčrt; predložka; rozkaz od „orať". — **5.** Časť prístavu; stĺporadie; pracujú na poli. — **6.** Usnesenie; zvesť; 1599 v Ríme. — **7.** Veľký hrniec; bývalý predseda slk. vlády; cudzia dutá miera. — **8.** Mužské meno; ukazovacie zámeno ženského rodu; opasky. — **9.** Chemická značka molybdénu, draslíka a dusíka; mesiac; **10.** Vyslovené písmeno; tretia časť tajničky; ukazovacie zámeno stredného rodu. — **11.** Hrob; turecký panovník. — **12.** Vyslanec; spoluhlásky múzy miloval. — **13.** Útok lietadiel na mesto; ranný nápoj (3. p.); blankytná farba. — **14.** Štát v Ázii; rúcali; ľudové ženské meno — **15.** Latinsky „je"; ženské meno; kujná ruda. — **16.** Ukazovacie zámeno ženského rodu; sosmiešnená kresba; kartársky výraz. — **17.** Biblický prorok; Zolov naturalistický román; mesto v severnom Taliansku. — **18.** Pôžička; kredit; predložka; mesto v strednom Rusku. — **19.** Skratka časopisu Elektrizujeme Slovensko; meno psa; bojový pokrik; hlas kozy.

Kolmo: **A. Druhá časť tajničky.** — **B.** Zviera z pralesa; pracovať (bez mäkč.); mestečko v Lotrínsku. — **C.** Prvok chemickej značky J; kniha zjavení; súdil Krista; dvojhláska. — **D.** Sídenie, sústredenie; rybárska potreba; vidina; ranný nápoj. — **E.** Herec veselých úloh; priateľ; choroba. — **F.** Obaja; osobné zámeno; časť motora; jednotka tlaku vzduchu; japonská dĺžková miera. — **G.** Predložka; ohrada; prúdi žilami; obydlie pre sliepky. — **H.** Oslovenie váženejších pánov; obyvateľ Maroka. — **I.** Zdesenie, zmätok; nezbúraná. — **J.** Vyslovené písmeno (n); Zolov román; marmeláda; vybraná spoločnosť. — **K.** Obranné pásmo; ruský súhlas; kazím; nie tú; určenie miesta. — **L.** Obluda; najvyššia hodnosť v našej armáde; mužské meno. — **M.** Značka ovocného jogurtu; klam; náter; prijímacia sieň. — **N.** Čísla; odíď lietadlom!; lazar, invalid; egyptský boh slnka. — **O.** Vyslovené písmeno (k); súhviezdie; pôvodcovia. — **P. Štvrtá a posledná časť tajničky.**

Pomôcka: 15. Est. — **B.** Marsal. — **J.** Jam. — **M.** Jovo; Aula.

Stačí poslať rozlúštenie štvordielnej tajničky.

POZOR! Rozlúštenie nateraz neposielajte, lebo pre turnaj bude treba zaslať rozlúštenie všetkých krížoviek naraz. Ceny a podmienky oznámime v niektorom z nasledujúcich čísel.

Za náprstok smiechu

— No, Janko, čo je s tou husou, čo mi sľúbili tvoja mamka poslať? — vyzvedá sa dedinský učiteľ žiaka.

— Prosím, pán učiteľko, ja neviem, ale mamka raz spomínala tatkovi, že tá hus už zase žerie.

*

— Pomoc! Pomoc! Neviem plávať. — kričí topiaci sa pod ktorýmsi mostom cez Váh. Po moste idúci Juro Kyselica pozrie sa do vody a vraví:

— Ale, čo jačíš? Ja tiež neviem plávať a som tu.

*

Rozprávali sa dvaja sedliaci:

— A ja vám poviem, nech doktorov čert vezme.

— A to prečo?

— No, toť susedovi doktor predpovedal, že umrie na suchoty a on sa utopil.

— Aký je rozdiel medzi senom a slamou?

— ? ? ?

— Ej, ani to nevieš? U nás to vie každý vôl!

*

Cudzinec pýta sa čašníka: — Je dnes predstavenie v divadle?

Čašník: — Yes.

Cudzinec: — Ach, vy hovoríte aj po anglicky?

Čašník: — Oui.

Cudzinec: — Aj po francúzsky?

Čašník: — Hej.

*

Na rozhraní dvoch rokov spieval korheľ ulicou mestečka, až sa rozliehalo.

— Nepoznáte zákon, že sa v noci má ísť ticho domov? — okríkne ho policajt.

— A kto vám povedal, že ja idem domov? — odsekol mu občan z mokrej štvrti.

Majiteľ a vydavateľ: Hlavné veliteľstvo HM, Bratislava, Ulica Hlinkovej mládeže číslo 2. — Redakcia a administrácia časopisu Nová mládež Bratislava, Ulica Hlinkovej mládeže číslo 2, tel. 2264, 4657, 4658. — Zodpovedný redaktor: Alojz Macek, poslanec, hlavný veliteľ HM. — Tlačí Kníhtlačiareň Andreja, Bratislava, Ulica Rodobrany č. 12. — Novinové výplatné povolilo riaditeľstvo pôšt a telegrafov v Bratislave výnosom zo dňa 8. IX. 1939 čís. 110.358-II-1-1930 — Bratislava, 25. X. 1940. Dohliadací poštový úrad: Bratislava 2. — NOVÁ MLÁDEŽ vychádza 1. v mesiaci. Príspevky treba poslať do 1. v mesiaci. — Predplatné na rok 18 Ks. — Hlbokotlač: Hlbokotlačové oddelenie Kníhtlačiarne Andreja.

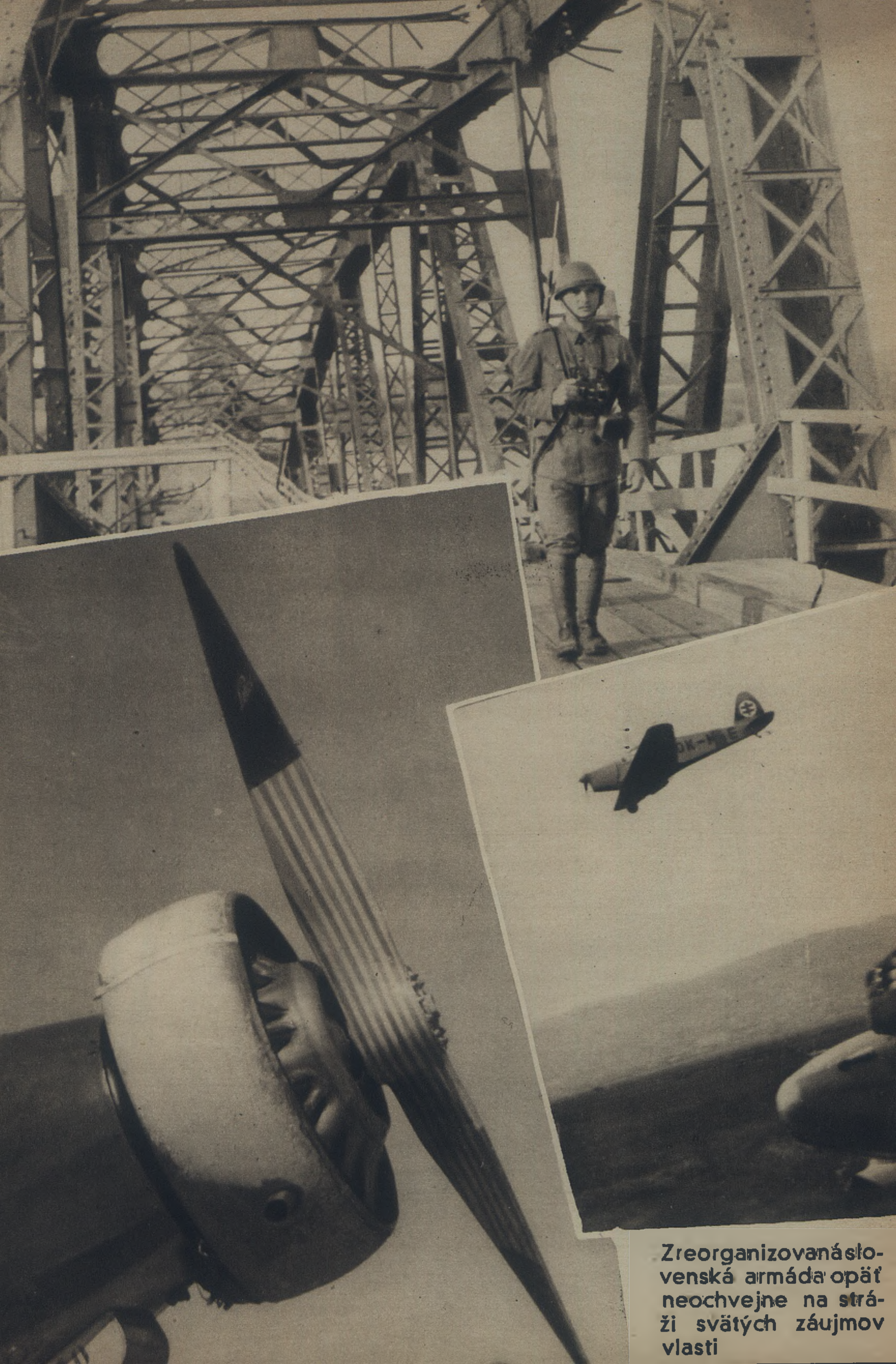

Zreorganizovaná slovenská armáda opäť neochvejne na stráži svätých záujmov vlasti

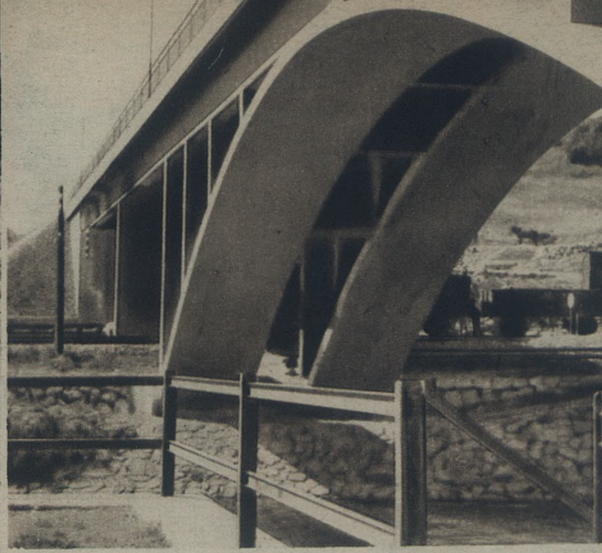

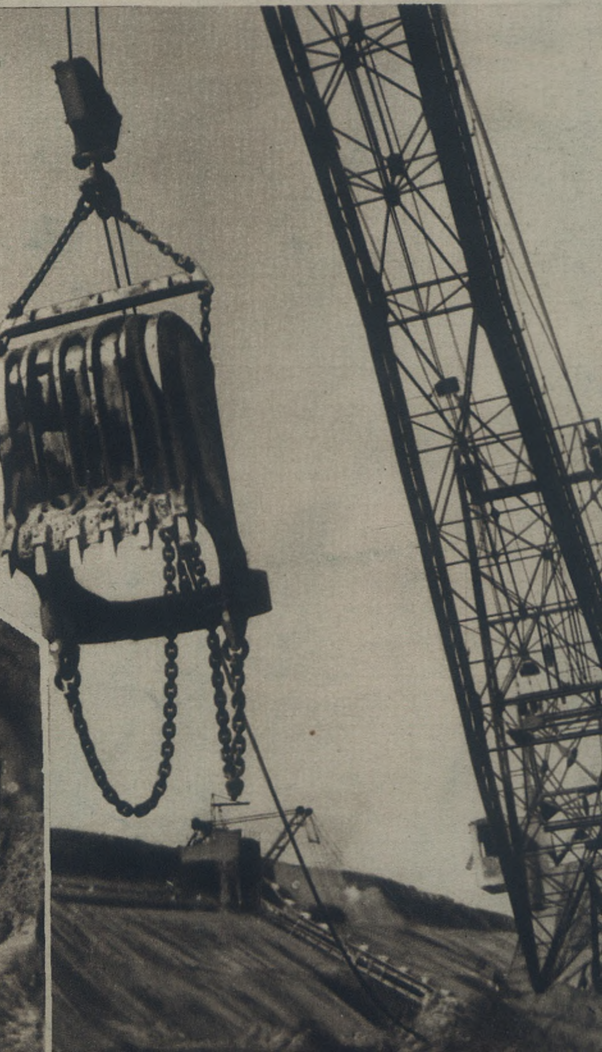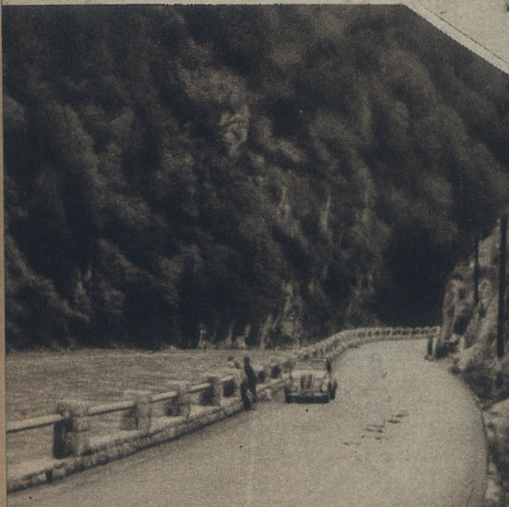Krásna je tvoja vlasť! Pričiň sa i ty, aby cudzia noha nešliapala po nenahraditeľných hodnotách!